

ר"ע מברטנורה השוכר את הפועלים פרק זבבא מציעא תוספת י"ט נג

שנוי נוסחאות

והיה תנאי קודם למעשה. תנאו קיים, אבל אי אפשר לו לקיימו. כשנשן הגט לידה אחר התנאי והוי התנאי קודם למעשה התנאי בטל והמעשה קיים. שאינו אלא כמפליג בדברים שאין בלבו לשום תנאי אלא להקטע בעלמא מרחיק ודוחה את חזירו בדברים: והתנה עליו מתחלתו תנאו קיים (נח): בפרק האומר:

יבין תפארת ישראל בועז
 כוונתו: (נח) וכל היכא דתנאו בטל, עכ"פ המעשה קיים [ועיי' פ"ט פ"א (א) אמנם הרינו ים לדקדק במשניותו, (א) למה חילק התנא כפ"ד דיני תנאי כפדושינו פ"ג דקדושין פטנא ד' (א)]:
 תנאו בטל. ואח"כ משום דבכל צבא איכא פלוגתא למוד, דמתנה עמ"ס בתורה נס ר' יהודה ס"ל דבטל, היכא דלין התנאי בדבר שבמומן, ושאריך טעם יהיה מעשה בתחלתו, רק ר"מ ס"ל כן, ושאריך שיחיה אפשר לקיימו בסופו, רק דברי ר' יהודה בן חימנא הוא כדאמר בש"ס, (ב) עכ"פ ק"ל מה שנתנה צבא ג' מוב' צבות הראשונות דנקט להו בלשון שיחבטל התנאי, וצבא ג' נקט לה תנא בלשון שיחיה התנאי קיים. (ג) והו' נגנים הארכת לשון צבא ג' ללא לורך כלל לכאורה, דלא הא"ל אלא וכל תנאי שאפשר לו לקיימו, תנאו קיים. אמנם רבותינו צה"ס וביהמ"ד מזה רבותינו בשטת מקובלת, הם שהאירו עיני לבין המשנה הזאת, דצבא ג' נקט לה תנא לדבר והפוסק נגד צ' בני דרישא, דיגד מה שאמר צבא קמא המתנה ע"מ שכב"ח תנאו בטל, קאמר צבא ג' דכל המתנה דבר שאפשר לקיימו, תנאו קיים. והא' דלאמרין תנא למקט דבר והפוסק דממילא שמעינן לה. יש לומר דטעמא קאיב תנא, מ"ט המתנה ע"מ שכב"ח תנאו בטל, לא משום דלאמרינן דהתנאי בלתי שיעשה הלא איסור וקנסיהו רבנן, אלא משום דהוה בכלל המתנה תנאי שא"ל לקיים, דאילו אלא כמפליג בדברים [ורק מדקתמי"ל כל וכו' דייק ר"ל בש"ס דמתני' אריא כבן תימא] ואנן דנקט הדיןך מבבא א' נקט נמי הדיןך מבבא צ' בתנאי מתחלתו. כך כתבו רבותינו. ולפע"ד לפי"מ רמ"מ [פ"ו מאישות], דפלגי רש"י וחסו', דלרש"י א"ל תנאי קודם למעשה רק בחלק הראשון מהתנאי, אבל בכפילות התנאי א"ל תנאי קודם למעשה. וכנה שמיט יודע מ"ל לרש"י הא'. ולפע"ד דרש"י הוכיח כן מבבא זו דמשנתנו דמיוותרת, אע"כ דה"ל תנאי כל התנאי שהתנה עליו בתחלתו, דהיינו בתחלת חלק הראשון מהתנאי, אף דכפילות התנאי לא היה תנאי קודם למעשה כגון. אבל אילנה"ק, כיון דמתניתין כר"מ היא, וכדאמר בש"ס, א"כ למה לא נקט נמי שאר דיני תנאי הנה, כהנא כסוף, הן קודם ללאו, דהרי ר"מ הכי ס"ל [בקדושין פ"ג מ"ד] דנשיבין כהנא צ"ל וכו'. י"ל דתנא דיקן לא ס"ל כר"מ רק בשום מעשה בתחלתו, מדמס' דבר ליה שלא יהיה תנאי, והרי רש"י כתב בגיטין [ד' ע"ה] דבהא כ"ע מודו, ואף לתוספות הלא דפלגי ארש"י, י"ל דעכ"פ איכא למימר דתנא ס"ל כוונתו דר"מ בהא משא"כ בחי'ק:

ר"ע מברטנורה השואל את הפרה פרק זבבא מציעא תוספת י"ט ציונים

פרק א השואל את הפרה ושאל בעלה עמה. פרק א השואל בעלה עמה. גמרא מדקתמי סיפא ולאח"כ שמת מינה עמה עמה ממש. וכתב ר"י ואשמעינן דאם אמר ליה הרי פרתו ואני נשאלים לך אעפ"י שניהם נשאלים צבת אחת. ואפילו הוליא בלשוננו הפרה תחלה פטור כאילו היו נשאלים תחלה הצבילים ואח"כ פרה. והכי דמי שיהיו שניהם צבת אחת פירשו בגמרא דקיימא פרה בחזירו של שאל. ולא מחסרה משיכה. נמלא דבשעת אמירה היו שניהם נשאלים צבת אחת. אי בעית אימא כגון שואל כשחמר ליה משאל פרתו ואני נשאלין לך א"ל שואל את גופך לא תתבול לי אלא עד שעת משיכה פרתך. ואמירה מהני בצבילים. דאמירה דידהו כהתחלת מלאכה היא ובאמירה בעלמא חביב נשאל דכתיב (פנתי ג') שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזו וכל שקבל עליו לעשות מלאכתו ומכל מקום לאו כהתחלה ממש היא כההיא דמתניתין צ' פ"ו. וכן דעת הרא"ש: חייב שחמר בצבילי אין עמו [שלא יעלם]

פרק א השואל את הפרה ושאל בעלה עמה. פרק א השואל בעלה עמה. גמרא מדקתמי סיפא ולאח"כ שמת מינה עמה עמה ממש. וכתב ר"י ואשמעינן דאם אמר ליה הרי פרתו ואני נשאלים לך אעפ"י שניהם נשאלים צבת אחת. ואפילו הוליא בלשוננו הפרה תחלה פטור כאילו היו נשאלים תחלה הצבילים ואח"כ פרה. והכי דמי שיהיו שניהם צבת אחת פירשו בגמרא דקיימא פרה בחזירו של שאל. ולא מחסרה משיכה. נמלא דבשעת אמירה היו שניהם נשאלים צבת אחת. אי בעית אימא כגון שואל כשחמר ליה משאל פרתו ואני נשאלין לך א"ל שואל את גופך לא תתבול לי אלא עד שעת משיכה פרתך. ואמירה מהני בצבילים. דאמירה דידהו כהתחלת מלאכה היא ובאמירה בעלמא חביב נשאל דכתיב (פנתי ג') שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזו וכל שקבל עליו לעשות מלאכתו ומכל מקום לאו כהתחלה ממש היא כההיא דמתניתין צ' פ"ו. וכן דעת הרא"ש: חייב שחמר בצבילי אין עמו [שלא יעלם]

פרק א השואל את הפרה ושאל בעלה עמה. פרק א השואל בעלה עמה. גמרא מדקתמי סיפא ולאח"כ שמת מינה עמה עמה ממש. וכתב ר"י ואשמעינן דאם אמר ליה הרי פרתו ואני נשאלים לך אעפ"י שניהם נשאלים צבת אחת. ואפילו הוליא בלשוננו הפרה תחלה פטור כאילו היו נשאלים תחלה הצבילים ואח"כ פרה. והכי דמי שיהיו שניהם צבת אחת פירשו בגמרא דקיימא פרה בחזירו של שאל. ולא מחסרה משיכה. נמלא דבשעת אמירה היו שניהם נשאלים צבת אחת. אי בעית אימא כגון שואל כשחמר ליה משאל פרתו ואני נשאלין לך א"ל שואל את גופך לא תתבול לי אלא עד שעת משיכה פרתך. ואמירה מהני בצבילים. דאמירה דידהו כהתחלת מלאכה היא ובאמירה בעלמא חביב נשאל דכתיב (פנתי ג') שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזו וכל שקבל עליו לעשות מלאכתו ומכל מקום לאו כהתחלה ממש היא כההיא דמתניתין צ' פ"ו. וכן דעת הרא"ש: חייב שחמר בצבילי אין עמו [שלא יעלם]

יבין תפארת ישראל בועז
 באמירה עד שפס שמיין א"ע לפשות מלאכת השואל, איכ על כדתק קו' הס"ס דקאמר בעלים באמירה, ר"ל מחמתא כשנתרסה, מיד מתיין א"ע. אמנם לש"ך [שמ"ו] באמירה למוד סני: (ב) אפילו נשאל גופו למלאכה אחרת, ובמקום אחר, בשעה שמשך הפרה, ואפילו א"ל צבותה שעה השקני מים הו"ל שחילה בצבילים [ועיי' לעיל פ"ו ס' נ']. וכ"כ בשאר שומרים שמירה בצבילים פטור [ס"ה: ג] אף דבשעת מיתה היה עמו במלאכתו: (ד) כ"ל דייקן קן מדכפל קרא, צבילי אין עמו וגו', צבילי עמו וגו' וכו'.

תוספות רע"ק
 דמלתא דבתיבא בהדיא קתני אבל פטורי דש"ש וש"ה בבעלים דאח"א מדרשא דכ"י ישראלי וי"ז מוסף על ענין ראשון ונדרש לפניו ולפני פניו גם על ש"ה

פרק א [אות סה] כשנה השואל את הפרה כו'. וכן ש"ש וש"ה
 בולם פטורים בבעלים אפי' ששיעה. הא דקתני בתנאי השואל [כדר נזיקין ה"א] יך

ב השואל את הפרה...
ב"ב ס"ט מ"י פ"ג הכי עולה
וענין כי ס"ה ע"ג ע"ג
ע"ג ח"ט פ"ג ע"ג כ"ג
וה"ל:

שנויי נוסחאות
ב שאלה חצי היום
ושכרה חצי היום
ב"ב ונ"ק...
ושכרה חצי היום וכו'
כנשני"ר (ב"ב ושאלה)...
שאלה היום כנ"ק...
שכר אחת ושאל...
ב"ב ונ"ק ונכל כ"ג
ונשני"ר הסדר שאל
אחת ושכר וכו' כגון
(ומתה) ב"ב ונ"ק
ונשני"ר ליח; כנ"מ
ומתה כדרכה.

יגלס וזגמרא אישך אלא מסתברא שאלה עדיפא שכן חיוב
במוצתו ע"י השאלה ולפיכך אוחה עשה פוסרתו רב אזי אמר אמר
קרא ובי ישאל איש מעט רעהו ולא רעהו עמו שלם יגלס. הא
רעהו עמו פטור. ואי לאו חס בעליו אין עמו וכו' הוא אמינא
האי אורחא דקרא הוא: ב שאלה
חצי היום וכו' שאלה היום וכו'. [ב] [ג]
זו אף זו קתינא לא מיבעיא שאלה
חצי היום ושכרה חצי היום דספק
גמור דאיכא למטעי שהכל ביום אחד.
וחיוב דררא דמומחא [פירוש שכלל
טענותיהם ית' ספק לבית דין. תוספות
ריש פרק ימ] ולהכי קתינא בסיפא
זה אמר איני יודע. וזה אמר איני יודע יתלוך.
זפרה אחת דספיקא רבה הוא. אלא אפילו בשתי פרות יתלוך. תוספות. [ז'ולומר דאף בזו איכא ספיקא לב"ד. ודררא דמומחא
הוא. ועיין במשנה ד' מ"ט בדבור המתחיל זה אמר וכו'] : שאלה מהה. לשאל אחת ושכר אחת קאי. ביום שהיתה וכו' הא
קאי השאלה היום ושכרה למחר. בשעה שהיתה וכו' קאי השאלה חצי היום. ושכרה חצי היום. רש"י: חייב. כתב הר"ב הא
מחתינין לא חפשי לאוקמה כמשמעה דהא קיימא לן מנה לי בידך. והלה אומר איני יודע יבצע וכו'. פירש איני יודע חס הגוייני.
דאיני יודע חס החזרתי הגן בהגול בחרא [ד' ק"ה] לחיוב. והכי נמי הוא כאינו יודע חס נחייבתי לך דלא נשתעבדו נכסי
השואל לאונסים עד שעת האונס. וכשזומר איני יודע מתי נאכסו. הרי הוא כזומר איני יודע חס נחייבתי לך. והתוספות
דחקו ליישב משום לטון הסובר [בגמרא ר"פ הגול בחרא] דנכסי שואל נשתעבדו משעת שאלה. ע"כ ב"י. ומ"ס הר"ב
היסת. לא מדין המשנה. ועיין רפ"ו בשבועת. ומ"ס הר"ב להכי מוקמינן כגון שיש עסק בשבועה וכו'. כגון דלמר ליה שתי

תיכפות חדשים
תוי"ט ד"ה חייב ט'
ונגמ' אישך אלא
כלומר בשעת שניה פטרנו
ולא בשעת שאלה כ"י.
תוספות רע"ק
ש"ח. לא קתינא לה
בסתני'. גמרא :
ב [אות סו] תוי"ט ד"ה
שאלה חצי אפי' בשתי
פרות יתלוך חס ב"ב
תוספות בסתני' דבבא
אבל לקמן דף ק' ד"ה
ח"מ סימכוס כתבו
דחילו דסתני' לא קאי
רק שאלה א' ושכר
א' אבל בשאלה חצי היום
ושכרה חצי היום מודה
סימכוס. כיון דמשיע
למחוק חוקת חי'
והשואל הוא דמת. ע'
וכש"כ דתוספות שם
חזרו מדבריהם דהכא.
וכן העלו תוס' בבב"ד א'
פ"ו דף ר"ה פירע
ידע: [אות סו] שם ד"ה
חייב; ע"כ ב"י. אבל
הריב"א ב' דאף לאי
לישא הוי א"י חס
נחייבתי דהא כל כמה
שהיא בחיים ברשותא
דמרא איחא. וליכא ע"ל
השואל שומעשכר החיוב
איא (לומר) [לאחר
ש]נגנבהא נאנסת ואתא
חיובא עליה משתעבדי
הנכסי' למפרע משעת
משיבה. ונ"מ למפרע נכסיו
כיוחסי. ומ"ס כל שאומר
א"י אם שואלה או שכרה
מתה הוי כאומר א"י אם
נחייבתי. ונשתעבדו
הנכסים או לא נחייבתי
ולא נשתעבדו הנכסים
כלל עיי"ש. וזה מוכרח
לומר בידעת הרב"ם.
וע' בני דכחב דפירכת
הש"ס באשת על חך
בבא שאל א' ושכרה'.
או דהפירכא גמ פרישא
דחסינא קתינא ולא
פריעא מלתא דרישא
דקא בבלנא יומא
הראשונה בשאלה.
ושניה בשכורה. וקשה
ל"א דהא בסמ"ס אם
פליגא דקא בשכירות
הוי

תפארת ישראל י"ב

וגו' וק' והרי חזק מכלל חבירתה משמעת. אע"כ דהריווייה לריכא,
ולמעוט א"ל סיהיה עמה בכל ב' הומיני של שאלה וגם של אוכסיין,
אלא כני בחדא, ומסתבר דאשעת שאלה קפיד קרא, מרזא נחתיב
חולל במוצותיה (א): ה) קאי שאלה א' ושכר א': ו) קאי שאלה
היום ושכרה למחר: ו) קאי שאלה חצי היום: (ח) לשלם. ואף דקיי"ל
מנה לי בידך. והשיב איני יודע חס נחייבתי, נשבע היסת שחינו
יודע ופטור מלשלם [כח"מ ע"ה], והרי הכא מדנכסי שואל משתעבדו
משעת אוכסיין [כח"מ סמ"ה], ואינו יודע חס שאלה נאנסה, הו"ל
כאינו יודע חס נחייבתי. ואי"ל דלהכי חייב לשלם, דהרי אפילו
שכורה מתה מחייב ליבצע שמתה כדרכה, ויכול לנגל עליו ג"כ
שיבצע שכורה מתה, ומתוך שחינו יכול ליבצע משלם, ליתא,
דהרי אין מנגלני בדבר שהנשבע עוטן שמת [כח"מ לד' ט']. י"ל
דמיירי שיש כאן הודאה במקלח שמודה פרה אחרת שאלה שמתה,
[ואפילו בסיפא טעונו ב' פרות, לריכא פרה אחרת שאלה בשאלה,
לאתה הפרה כחיה שמודה לא משכב שואלה, לדמיה סילן ה"ה], והו"ל
כטוענו ק' והודה נ', ועל הכ' השני משיב איני יודע חס נחייבתי,
דמדודה חייב שדרי, ומדאינו יכול ליבצע על הכפירה, משלם.
[ואפי' לרמב"ם דס' נכסי שואל משתעבדי משעת שאלה [פ"ה משאל ה"ה],
אפי' לר"ד ש"ס לאוקמה בשם הודאה במקלח, דאיכא אף דמשתעבד משעת
שאלה עכ"ס אינו כתיב גמור דלשכב אח"כ מה"ע כא"י חס החזרתי, דהרי
חס הפרה כאן, הוי מחזירה וזי, רק לעינין זה אמרי' דמשתעבד משעת שאלה,
שכתמות אח"כ נשעת שאלה, אמרינן דמשתעבד למפרע לשעת שאלה, איכ'
הכא לולא שהודה במקלח, אמרי' דממסוק חס מתה בשעת שאלה, הרי
מסוק חס נשתעבד למפרע כלל, והו"ל כא"י חס נחייבתי. וזה י"ל כונת
תוס' כאן [ד"ז ד"ה והלם, השני], שהקשו מה עקשי הש"ס, למה חייב,
הרי
ערוכה היא יומא [כ"ז ב'] בולקח מדם הפר ומדם העשיר דפליגי רי"ו ורי"ח"ס גס
ע"ה יאשי' ור' יונתן בנמוח עשה. השבתה לבני הרב המאה"ג שליט"ה, אי משום קושיתך בנמוח צניחא הוא למימר לך דתסת אינה עשה מחייבת
כהפליגי ולולג בדומה, דהרי בנדבס מיירי קרא, והיינו עשה למנוח ולא עשה של חרוב, תדע, דהרי בונכסר ומח נמי ס"ד דפליגי, אף דהוי נמי
עשה. אע"כ דתסת עכ"פ אינה עשה של חיוב. אמנם משום קושיתך ביומא מוכרתי לתיס קבלת רבותינו בשעה מקובלת דבקדש' לא קמיירי כלל זה,
דהרי בכל התורה חונין מקדשים לא גמרינן, ואף שגירסה קאת כמלתא בלא עמטא, אפי"ה כך קבלנו רבותינו ז"ל. אולם כמדומה עדיין שתיארי לנו
עוד כמה ל"ח שלא הביאום רבננו"ס, כגון שגרה כסותה ועונתה לא יגרע וכו' ס"ד דלא עבר רק בגרע משעתן לר' יאשי' דמה נעשה ביום שידובר בנו מהכתוב
משמע. ואין גרעו בלי שריות, כמו גורע בפליוה ויואלה [קדושין דע"ז א'], עכ"פ הרי קאן קושי' חוקה לר' יאשי' דמה נעשה ביום שידובר בנו מהכתוב
ככה אביו ואתו מות יומא, דלא כתיב בחר' אביו הכה אמו הכה, וכו' ס"ד דלהכי אינו חייב רק בשביתת שנייה. והיחא למ"ד מקמינן הכאה לקלס
[כסבהדרין דפ"ב ב'], א"כ י"ל אין היקף למתנה [כדבריות כ"ב ב'], אלא למ"ד לא מקמינן, מהכ"ל. ואח"כ דר' יאשי' ס"ל בלמת כמ"ד דמקמינן.
עכ"פ טעו עיני מיני דעה דהיכא ס"ד דאי לא כתיב אביו קלל אמו קלל דהוה משמע שנייה כא', הרי ל' גס קרא אחריתא, איש אשר יקלל את אביו
ואת אמו, ואי ס"ד דמשמע שנייה כאחד את את ל"ל. והבד"ה יאיר עיני להבין כל סתום ועמוס משימם כחות בחזרות הקדושה :

רע מברטנורה השואל את הפרה פרקה בבא מציעא תוספת י"ז נד ציונים

וחלה לא ידענא. והוה ליה מודה במקלח וחייב שבועה. ומחוך שאיש יכול לשבע משלם. ודמיה להך מנה לי בידך וחומר ליה היך. חמשין ידענא. וחמשין לא ידענא. הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לשבע ומחוך שאיש יכול לשבע משלם: ישבע

פרוח וכו'. וע"י לגגול ליכא לאוקמיה כדמוקי לבבא דזה אומר שאלה וכו' ישבע וכו' דיש לומר דהא לגגול שבועה מסופה ילפינן כדפירש במ"ה פ"ק דקידושין. ולפיכך אין מנגלגין אלא על טענת דבר שלא זינתה שאלם מסופקת לא היתה שותה.

השוכר ששכורה מתה. הא נמי לא אפשר לאוקמה כמשמעיה דהא קי"ל טענו חמיס והודה לו בשעורים פטור. אף מדמי שעורים. והכי נמי מה שהודה לו לא טענו. ומה שטענו לא הודה לו. ומה מקום יש לשבועה [ו] להכי מוקמין בגמ' שבועה זו על ידי לגגול דלומר ליה אשתבע לי שבועת השומרים שאלה חייב לשבע לי דכדרכה מתה. ומנו דמשחבט דכדרכה מתה משחבט נמי על ידי לגגול דשכורה מתה: יחלוקו. מחני

השוכר אומר שכורה מתה (ס). ביום שהיתה שכורה מתה. בשעה שהיתה שכורה מתה. והלה אומר איני יודע פטורי. זה אומר שאולה זה אומר שכורה. ישבע השוכר ששכורה מתה (א). זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו (ב):

השומרים שאלה חייב לשבע לי דכדרכה מתה. ומנו דמשחבט דכדרכה מתה משחבט נמי על ידי לגגול דשכורה מתה: יחלוקו. מחני

שכירות שכתב מגו לאפשרי משבועה לא הארמין. דדוקא בזמון אכל בשבועה לא הקילו. לא קשה ולא מידי. ומ"ש הר"ב כגון דלומר ליה שתי פרוח וכו'. וזהו

שאלה חזי היום וכו' אבל שאל אחת ושכר אחת מוקמין בשלש פרוח ומתו שחיס. במדא מודה שאלה היתה וחייב בדמיה. והיא מחייבתו שבועה על השניה. ומ"ש ומתו דרוביה וכו'. פירש"י דלי בדקיימא חיה. וקאמר ליה אחרת שקלה. ואחרת איני יודע וכו'. הוה ליה התיא דמודה הילך ואיכא מאן דאמר הילך פטור משבועה. פ"כ. ועיין לקמן דקי"ל הכי. ומ"ש הר"ב ומחוך שאינו יכול לשבע משלם. דדרשין בפ"ז דשבועות דף מ"ו. שבועה ה' תהיה בין שניהם ולא בין הירושין ואי בזמון הירושין כרי שאין חייב לו אלא חמשים. מה לי הוה. מה לי אבוב. אלא בזמון חמשים ידענא. ומחסיס לא ידענא. דאבוב חייב לשלם. דשבועת ה' תהיה בין שניהם ואינו יכול לשבע. ולא בין הירושין דלא הוה ליה לידע ופטורין. ועיין מ"ש רפ"ה דב"ק: השוכר וכו'. משום דאומר שכורה מתה ובטי למפטור מדין שאלה קרי ליה שוכר. אע"ג דמתניתין מחללה השואל וכו'. פמור. אפילו משבועה מדלח קחני ישבע כמו בסיפא. וטעמא דמלחא משום דמשאל טוען שמה. ולא דמי לשבועת השומרים והשוחטים שתקו עליהם שבועה. אע"ג דטענו שמה [כדחק סוף פ"ו דשבועות] משום דמורי אנפשייהו התיירא. מש"ה רמו רבנן שבועה עלייהו. אבל בהא מלחא לא שייכא בה הוראה. דמידע ידע אי שאלה אי שכורה. כ"ו. וה"ל ישבע ע"י לגגול דהא משחבט דכדרכה מתה. וי"ל שאין מנגלגין שבועה בטענת שמה של הוהבע. אלא בדבר ("הדומה) קלח אחת כגון אריסין ושהפין דמורו מקלח התיירא להטת ממזון חבריהם. כדאיתא בשבועות [דף מ"ח]. וכגון לגגול שבועה דטועה. שרגלים לדבר שהיא זונה. שהרי קינא ונסתרה. ולכך יש לחוש שמה זינתה אף באירוסין. אע"פ שאין לא היה רגלים לדבר. כי הוכיח סופה על החללה. אבל הכא אין רגלים לדבר שמהה השאלה יותר מן השכורה. הלכך מספיקא אין יכול לגגול עליו לשבע ששכורה מתה. חוספות והרא"ש. ועיין לקמן דעת הרמב"ם: ישבע השוכר ששכורה מתה. כתב הר"ב הא נמי לא אפשר לאוקמה כמשמעיה וכו'. פירש"י וכו' דלמאי דמוקמין למתניתין בשים עסק שבועה ביניהם. כגון שתי פרוח. הכי נמי מוקמין לה. כגון שטענו שתי פרוח שאלות. והודה באחת שמה בפשיעה. וכפר באחת. דהשתא ישבע שפיר משום מודה מקלח. ומיהו הרמב"ם בחבורו סוף פ"ג [מה"ש ופקדון] כתב להך אוקמתא דעל ידי לגגול אע"פ שכתב ברישא לאוקמתא דשתי פרוח. וכתב בסוף משנה משום דס"ל דאפילו הכי אילטריך לאוקמתא הך בבא דהכא דעל ידי לגגול. פ"כ. ולא ציאר אמאי אילטריך. ולי"ע. ולפיכך נראה לי דודאי לא אילטריך אלא משום דפירושא דע"י לגגול הוא קרוב למשמעות המשנה יותר מאוקמתא דשתי פרוח וכו'. להכי הפתיק כן הרמב"ם על ידי לגגול. וכן הר"ב בפירושו. וכתב עוד נמשך יוסף והא דלא (משמע) [מוקמין] שטענו השתי פרוח שאלה ואלה שכורה ואלה שאלה. דהשתא הוה ליה מודה מקלח כשהודה לו ליתן האחת דמה שטענו אודה לו. משום דמה נפסך אס מודה שאלה קיימת הוה ליה הילך. וקיימא לן דהילך פטור משבועה ואם לומר שמהה בפשיעה ומחייב לשלומי. הא לא משמע מתניתין הכי. דשאלה קחני מתה. ובשכורה לא מייירי ולא מידי משמע דשכורה דקיימא קיימא. ולפיכך הקב"ה הכי מה שטענו לא הודה לו. פ"כ. ומ"ש הר"ב דהא קי"ל טענו חמין וכו' מפורש במשנה ג' פ"ו דשבועות: יחלוקו. כתב הר"ב מתניתין אומנס היא וכו' ואינה הלכה. (* בחי"ט ד"ט וד"ק, הרה"ח וכו' הגי' כלפינו.)

השוכר איסר כ"ח מ"י ומס"י וכו' ע"כ

שנוני נוסחאות

ד"א שאולה ור"א שכורה כ"י. שאולה מתה. שכורה מתה וכו' כ"י. (ה) וכו' כ"י. (ב) (ט) וכו' כ"י. שכורה. שאלה. שכורה מתה. כ"י. וכמס"י שהשכורה.

תוספות רע"ק

הוי ברי וחוקת הנוף היינו חוקת הי דבהמה לומר דפלטא יום השנייה מתה. וכוה מוציאם בדיקל כר"ג גבי שפארטתני אמנת. וצ"ל: [אות חת] בא"ד דאין ארס עושה עצמו ברצון מסופק. והנה בשעתין בחו"ס פ"ה ורב חונא הקשו לרב ושמואל ד"ל דלא"י לישבע משלם בני דיעא ונ"ל לא ידענא פטור. כל מודה במקלח ישטר בסנו דהיה אומר על המקלח שכופר לא ידענא. ותירצו נ"כ הכי דאין זה מגו דאין אדם טוען ברצון א"י. ולבאורה קשה דא תוס' כתבו הפסוק הוא והיה נראה שהתבע אומר אמת שטוענו כרי וחוא אומר א"י. א"י וקשה על כל שבו עוהת השופרים הא ש"ל שנו דא"י אם בפשיעה מתה או לאו בזה הא גם התובע אומר שא"י. וצ"ל דמ"ס רוצה שיהיה ניכרין דבריו יותר לאמת דכשטוען ברי התובע אינו אומר ברי יהא נראה דהוא אומר אמת ובסיק קושית תוס' זו לרב ושמואל דמוכח מדבריהם דשבועת א"י לא הוי שבועה דאל"כ מה הקשו נימא דבאמת אם ישטוען חמשים יש לך אצלי וחמשים א"י יהיה לו דין מקלח לישבע שא"י אע"פ דס"ל דליכא שבועה דאורייתא שא"י ולרב ושמואל פטור לגמרי. א"כ אמאי נקטי' הקושיא לרב ושמואל הא גם לדידן בהא דאסרי' בפ"ז דשבועות גבי שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין הירושין ח"ד אי ליטא ד"ל מנה לאבא ביד אבובון ואמר' חמשים את ליה ונ"ל מה לי הוא מה לי אבוב. הא ביהושע נפטר משבועה במנו דאסרי' נ"ל לא ידענא דבירושין קי"ל דלא משאיל וכסו שקשה באמת הר"ן בשבועות ד"י דשפ"י ב' ותייר' שם דחיי צריכים לישבע דני לא ידענא. א"כ דליכא מגו דאין טוען ברצון דשבויה ע"י לגגול קשה

יבין תפארת ישראל בועז

כרי שפיר חייב דס"ל כא"י אס פרעתי. ותכלו וי"ל דלדמחור אחת הו"ל כא"י שנתחייבתי וכן כפרה א' ככא"י אס מתה כשודש שאלה. עכ"ל. ותמוס, דהרי קושיתא ודאי פ"כ רק לאוקמתא [דב"ק קי"ב א'] דנכסי שאל משתעבדי משעת שאלה. ותרוס דכפרה א' ככא"י מתי מתה הו"ל כא"י שנתחייבתי, וודאי ליכא לאוקמתא רק דנימא דנכסי שאל משתעבדי משעת אונסין, ואס זה טוננס, לי' להאריך וגוויי גנויבא לי'ל, סולי' וכו' הרי נכסי שאל משתעבדי משעת שאלה. וי"ל דמקשן ס"ל דמשתעבדי משעת אונסין. אמננס לפי דכרית ס"ל הכי כוונתם בתרוס, דלף דנכסי שאל משתעבדי משעת שאלה, סיינו במתה ודאי כשעת שאלה, אבל כא"י מתי מתה הו"ל למפרע כא"י שנתחייבתי, והדר קאמרו ה"ל כרישא דכשעת שמה הפרה לא ידע אם היה אלו שאלה כלל, לפיכך פטור הו"ל כא"י שנתחייבתי, אבל כסופא שתי' אלו ב' פרוח, א' שאלה וכו' שטורס, הרי ודאי כשעת אונסין, עדיין שטכוד נכסיו לשאלה ענין, לכי אס לא שהחיר א', הו"ל האונס כא"י אס חסותה. לכן תכלו. דע"כ אחר שהחיר א' הו"ל למפרע כא"י שנתחייבתי, ומקשי הש"ס שפיר אמאי חייב: (א) אף דמתני' מתחלת לקראותו השואל וכו'. קרי ליה הכא השוכר, מדטעין כרי שהפרה שטיני עליה שכורה היתה, משא"כ במסופק, קרי ליה במתני' והלה אומר וכו': (ב) אפילו משבועה, דמדטוען תובע שמה, אין משביעין לשכנגדו רק צרגלים לדבר [כח"מ פ"ה], ואף דטענת כל שומר כדרכה מתה, הוה רק כטענת שמה [כס"ך ע"כ פ"ק קט"ו]. התם ש"ט משום דרגלים לדבר דאומר קאמר דדמי [כר"ן טענות ש"ט כ"י]. ואי"ל הכא עכ"פ הרי לכה"פ חייב שבועה כדרכה מתה ויכול להשביעו כנגגול שכורה מתה. וי"ל דאין מנגלגין שבועה כשהתובע טוען שמה, רק גדסה דומיא דטועה, ש"ט רגלים לדבר שמשקר במה שמנגלג עליו [מת"מ ז"ד]. (יא) ר"ל ישבע שבועה דאורייתא (ב): (יב) היינו כסומנס א"י. ולהתום בקושיות דהוי סבורין דאמרינן מינו א"י וגם ס"ל דא"י לישבע שא"י תי"ל להקשות כן לדידן. וצ"ע: [אות טז] בתרע"ב ד"ה ישבע השוכר. דשבויה ע"י לגגול קשה

השואל את הפרה פרק ה בבא מציעא

יום טוב

ג השואל את הפרה טו
לא ספיק זיק פיה קמי
יתומי פתח פיה קמי
היה קמי פיה קמי
והיה קמי פיה קמי
והיה קמי פיה קמי

והוא דתתם לן תנא בסמוכוס משום דבעי למיתני כולוה דמי חייב ופטור. וישבע. ויחלוקו. ולא משכח בה חלוקה אלא אליבא דסמוכוס. כ"י. ומ"ס הר"ב ישבע הנתבע שאלו יודע ופטור. וז"ל הרמב"ם ישבע הנתבע שאלו יודע. או ישבעו אורו על ידי גלגול שאלו יודע. ע"כ. וזה דלא כתיבת התוספות והרא"ם שכתבו לעיל דאין מגלגלין בטענת שמא דמוכב. אלא כשם רגלים לדבר. והם תאמר כיון דסבירא ליה להרמב"ם דאפילו כמי האזינו מגלגלים. אם כן ה"ל מחייב שבועה ואינו יכול ליבעי דהא

הוא נמי טען שמי יודע וישלם. כתב המגיד שחירטו ז"ל דלא חמירין מחייב שבועה וכו' אלא כשטען הנתבע כמי על עיקר הבעיה. הלכה המוניח מחייבו עליו הראיה. וישבע הנתבע שאלו יודע והספק חולקים. [שם הלכה ד'] ולי נראה דעל גלגול אין לחזרים מתוך שאלו יכול ליבעי משלם. ע"כ. ולאו דנפשיה

שנויי נוסחאות
ג ושלחה. נתיק
ובמס' ר' ושלחה (הה)
במס' (הה)

תוספות חדשים

ב בתימא ד"ה ויחלוקו טו ולא משכח בה חלוקה ע"י קשה מה נאמר בתימא ד' דקט"ז גם כן גריבא כסומכוס. ובסיפא קמי יחלוקו לר"ה א"כ לא ספיק זס חתיבו. וכן גויס פיה דניק פיה ג"כ כסומכוס ועד ביה מחומות. אלא דאין ראיה אף ע"כ דסס"ס כמה מקובלת דכ"כ מנינו כמה סתמות ביבמות ושאר דוכתי כ"כ דאין קדושין תוספין נתימא לאוין ולא ק"ל כן: (ממאוס"ס ז')

ב בתימא ד"ה ויחלוקו טו ולא משכח בה חלוקה ע"י קשה מה נאמר בתימא ד' דקט"ז גם כן גריבא כסומכוס. ובסיפא קמי יחלוקו לר"ה א"כ לא ספיק זס חתיבו. וכן גויס פיה דניק פיה ג"כ כסומכוס ועד ביה מחומות. אלא דאין ראיה אף ע"כ דסס"ס כמה מקובלת דכ"כ מנינו כמה סתמות ביבמות ושאר דוכתי כ"כ דאין קדושין תוספין נתימא לאוין ולא ק"ל כן: (ממאוס"ס ז')

הוא דתתם לן תנא בסמוכוס משום דבעי למיתני כולוה דמי חייב ופטור. וישבע. ויחלוקו. ולא משכח בה חלוקה אלא אליבא דסמוכוס. כ"י. ומ"ס הר"ב ישבע הנתבע שאלו יודע ופטור. וז"ל הרמב"ם ישבע הנתבע שאלו יודע. או ישבעו אורו על ידי גלגול שאלו יודע. ע"כ. וזה דלא כתיבת התוספות והרא"ם שכתבו לעיל דאין מגלגלין בטענת שמא דמוכב. אלא כשם רגלים לדבר. והם תאמר כיון דסבירא ליה להרמב"ם דאפילו כמי האזינו מגלגלים. אם כן ה"ל מחייב שבועה ואינו יכול ליבעי דהא הוא נמי טען שמי יודע וישלם. כתב המגיד שחירטו ז"ל דלא חמירין מחייב שבועה וכו' אלא כשטען הנתבע כמי על עיקר הבעיה. הלכה המוניח מחייבו עליו הראיה. וישבע הנתבע שאלו יודע והספק חולקים. [שם הלכה ד'] ולי נראה דעל גלגול אין לחזרים מתוך שאלו יכול ליבעי משלם. ע"כ. ולאו דנפשיה

תוספות רע"ק

קשה לי דהא על כל שבועה השומרים קשה דלהימן כמו דלדח"ם כהרע"ב ב שבויעות בכוונת דקניגא. והעלו הראשונים בהספס דמוני דהעוה לפטורי שבועה לא אמרינן. וא"כ יקשה הבא דעל הגלגול להימן בבטן דלדח"ם דליבא טעוה דהא חטאה ג"ב שאינן שבויה מחת ואינן דשבויה מחת (ואנו דנין כל שבועה בפני עצמה) וכדמח"ה צ"ל דאף להפוסקים דמוני לאפטורי משבויה אמרי' ומש"ה הוצרכו לומר בשבועה שומרים דהוי סגנו דהעוה לפטורי משבועה פ"ם על שבויעות גלגול כיון דבלא"ה נשבע ל"א מנו לפטורי מוח. ונראה דהיא לוח טמה דפרכי' בסמכתינ דל"ה ע"א רישא דסיפא תיובתא לר"ה וכו' ואם אינן דלר"ה סנו דמשתבע מלה שאינו ברשותו וכו' וקסוה דמאי פריך נהי דצריך ליבעי שא"ב ולא מחייב המנו דלדח"ם היינו ג"כ דהוי מנו. דהעוה לפטורי משבועה דהא במח שטען א"ב ידע חבירה דמשקר פ"ם על הגלגול דכמה היה שותף שמי מנו דלדח"ם ע"כ דמוני לפטורי מגלגול ל"כ"ע ל"א. ואף דהו"י השטר בשעתיו והוכח בתימא באן ר"ח חייב דעל כל גלגול יקשה דלחימן דמי בעי היה אימר על הגלגול אינו

ל"א

י ב"ן תפארת ישראל בועז

דמוני ספסוק חולקין. ואין ק"י"ל בכל זבי דמחיי' המע"ה, רק דכטענו כמי ישבע שומר היסת ששכורה בזה, או שאינו יודע ששכורה מזה, אפילו כשאין גלגול, כיון שמאמינו משאיל או שום עדים לשואל שמתה כדרכה, דאז ליכא שבועת שומרי' אפי' ישבע היסת כ"י"ל, וכוטענו משאיל שמא, אז רק כשחייב שואל ליבעי שמתה כדרכה, מנגלגל עליו ליבעי ששכורה מזה, או שאינו יודע ששכורה מזה, אבל כשיש עדים או שמאמינו שמתה כדרכה, כטור גם משבועת היסת ששכורה מזה, דאין משביעין בטענת שמא [ע"ך דמוני ס"ב]. [ואיזיל ק"מ מוס' גש"ך סי' ע"ב ס"ק קט"ו] שכתבו לעיל, דכטענו כמי ליכא שבועת שומרי'. דג"ל דגש"ך מיירי הכא כטענו כמי ע"פ סוד, דכמה ג"כ איכא שבועת שומרי' מדיכול להטוי בו, ועי' ש"ך הגיל כמי' ע"ב ס"א:] יג) משאיל לשואל :

זלי הכ עמא פטור, דנזירה הכתוב הוא, דחייב כי הוא זה, ע"כ פ"ק כ"ח כיון שאומר שבוכן שיתא ששכורה מזה. הכי לא מודה נו כלום. ומה טענו חייבין והלכ"ם יש כאן. ואפילו בצבא כטענו ז' פרות, שאלוה ושטרה, ומודה לו בשכורה, לא כמעיי' דלא הו"ל כטענו חייבין ושערין וכדוה לו ז' ז' מין, אלא אפילו כטענו חייבין והלכ"ם לא הוה, דהרי אותה שטרה, קיימא קמן, ויחך הוא, ועל איך דהא קאמר שתיבה כלל מה טענו לא הו"ל ומה דהו"ל ל"ם, משמע ספיק דק"י ט"ס איך הכי כופר בכל הוא. ועל הכ תימין עולא, ועל דה"ל לאשתבע ל"י מית דכדרכה מזה, ומנו דמשתבעת אהא תבעע נמי דשכורה מזה [ע"י רש"י]. ולפענ"ג דהכא לא תריכין לחוקמא שמודה לו בשאלה אחרת שמתה, ככרישא, ועיי' מחייב שבועה, דהכא כ"י"ל חייב שבועה, דא"ל אפילו כדכר"ך ששכורה מזה, אהת חייב שבועה שכלדרכה מזה. ועיי' ינגלל עליו דאף חת"ל דטענת כדרכה מזה כהודא' היא, למחייב על טענה כיו שבועה כמורה במקנת, עכ"פ על פרה זו לא חטעו, וחייבין ופטורי' הוא. ואף לכתב שכתבו לעיל דכל כה"ג לא הוה חטו"ס, היינו לעיני שבועת מודה במקנת, דהרי חטעו שיתין אבל לעיני שבועה כדרכה מזה, ודאי הו"ל חייבין ושטורים דשאיל שאלה מזה, ואיך אומר שכורה מזה. ואם חטעו לומר כנו לחמירין דשאיל ופקדון לא הוה חייבין ושטורין מדאפשר לשאלה שיהיה סקדון [כח"מ פ"ה י"ט], כ"י כ"כ ס"ג שאלה ושכורה לא מחטבו חייבין ושטורין מה"ם מדאפשר לשאלה שיהיה שכורה. עכ"פ

לכ"כ

ר"ע מברטנורה השואל את הפרה פרקה בבא מציעא תוספת י"ט נה ציונים

וא"ל השואל שלא פי' ע"כ
ד' המהליך פרה בחמור
ק"ל פ"א ז"ל ע"כ פי' ע"כ
ג"כ פ"א מ"ח ע"כ פי' ע"כ
ה"ל ע"כ פי' ע"כ פי' ע"כ
פ"ג ע"כ פי' ע"כ פי' ע"כ
פ"ד: דאו לו ב' עבדים
פ"ה ע"כ פי' ע"כ פי' ע"כ

לריך תלמוד: ג' ביד שלוחו של שואל. כתב הר"ב איכה דמוקי לה בשכירו ולקטו שדר צביתו: אבל לא עשאו שליח בעדים. דלא איכה עדים דשליח שוויה חייב השואל וכו'. נראה דלשכי צבי עדים קשם הכתשה. אבל כשהלה מודה שעשאו שליח. סני ושלוחו הוא. ולא אכרי סהדי אלא לשקרי. וכן נראה לשון התוספות דפרק הגזול קמא דבבבא המהמיל אי דלא עשאו וכו'. והר"ש צפרק הגזול קמא כתב שליח שעשאו בעדים ואמר ליה צפני עדים לך והבא לי מעות שביד פלוני ולא אמר ליה שישלח לי. אבל אמר ליה אמור לפלוני שישלח לי על ידך מעותי שבידו כהא ליכא מאן דפליג דפשיטא דהוי שליח *). ע"כ. ודלא כנ"ל דסובר דדוקא טרחא דטרח לעשותו בעדים שוויה שליח. ונדחק ליישב ביד עבדך. ביד שלוחך. דמייירי דאמר ליה המשליל פלוני אמר לי להשאל על ידך דזכא לו. ואי נמי לא מדון שליח נחמיב אלא מדון ערב: וכן בשעה שמחזירה. כתב הר"ב ומתניין דוקא וכו' אבל אם החזירה לאחר ימי שאלתו וכו'. עיין מ"ס במ"ו פ"ו: ד' וכן המוכר שפחתו.

ושלוחו של משליל. או ביד בנו ועבדו ושלוחו של שואל פטור אם מתה בדרך והאי שלוחו של שואל איכה דמוקי לה *). בשכירו ולקטו שדר צביתו. אבל לא עשאו שליח בעדים. דלא איכה עדים דשליח שוויה חייב השואל כבאונסיה ממכרה לו ואיכה דאמרי אפילו עשאו שליח בעדים אינו מתחייב על ידו כבאונסיה דהכי קאמר ליה אינש מהימנא הוא. אי בעית לשחרי בידיה שדר: אמר לו השואל שלחה לי וכו'. ביד עבדך חייב האי עבדך בעבד עבדו קאמר. דאילו עבד כנעני. יד עבד כיד רבו. והוי כאלו לא ילחא מרשות משליל וכאלו משליל עצמו הולכה לו ופטור השואל אם נאנסה בדרך: וכן בשעה שמחזירה. אם שלח השואל ביד בנו ועבדו או שלוחו או ביד [בנו ועבדו] ושלוחו של משליל. לא ילחא מרשותו של שואל. עד שחבא ליד המשליל ואם נאנסה בדרך חייב. אמר לו המשליל שלחה לי. או שאמר השואל הריני משלחה וכו' ואמר לו המשליל שלח. ושלחה. ונאנסה בדרך פטור. ומתני' דוקא כשמחזירה בתוך ימי שאלתו שהוא חייב כבאונסיה. אבל אם החזירה לאחר ימי שאלתו. דין שומר שכר יש לו [הואיל ונהנה ממנה] ולא דין שואל. ואם שלחה ביד בנו ועבדו או שלוחו. בין שלו בין של משליל ונאנסה בדרך פטור: ד' המוכר שפחתו וילדה. דעבד כנעני נקנה בכסף. וכשתן המעות נקנית לו השפחה בכל מקום שהיא. ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף. והעובר שלו. או לאחר שילדה והולד של בעלים. אבל פרה אינה נקנית בכסף אלא במשיכה. וכיון דמשך מידע ידע אי ילדה כבר. אי לא ילדה. להכי אינפריך למהני המחליף דעל ידי חליפין כיון במשך האחד נקנה האחר בכל מקום שהוא. לפיכך אין ידוע אם ילדה אם לא ילדה: יחלוקו. ומתני' *).

שנויי נוסחאות
ביד עבדו ביד שלוחו
במשני' וביד עבדו
וביד: כנ"ל או ביד
עבדו או ביד: כנ"ל
(ג'). ביד שלוחו של
משליל ומינה הוא.
או ביד בנו ביד עבדו
ביד. כנ"ל וכו' (א' וכו').
או ביד עבדו או ביד:
במשני'. וביד עבדו
או ביד. אמר לו
השואל. דנ"ל או שאמר
השואל: כנ"ל וכו' י
(א' וכו'). שואל
שליחה לי כו'. כנ"ל
שליח לי: כנ"ל הסדר
שליחה לי ביד בנך.
או ביד בני. כנ"ל
שליחה. ואינו כיון
לפי נוסחא לעיל.
ביד עבדו ביד משני'
וביד. וביד (ובסמוך)
וכנ"ל או ביד עבדך או
ביד וכו' נכ"ל אלא המשליל
וכנ"ל כנ"ל וכו' (א' וכו');
כנ"ל או ביד עבדו או
ביד וכו' ע"כ כסמך נכ"ל
א"ל לו המשליל.
שואל המשליל כו'.
הכנה הוא עד וא"ל
השואל ליה למה כנ"ל.
כענין (אם וא"ל הן
ושליחה). וא"ל השואל
שליחה. וכו'.
דגור קה"ק: דנ"ל.
השואל שלחה ושליחה;
במשני' או שאל השואל
שליחה ושליחה. וכו'.
בשעה שמחזירה.
דנ"ל וכנ"ל וכו'.
שהוא מחזירה. ד' עד
שלא מברתי וכו'
משלקחתי. דנ"ל וכנ"ל
וכנ"ל וכו'. מברתי
ילדה. ושלקחתי ילדה
וכנ"ל מברתי ילדה גם
כנ"ל. גדול לקחתי.
במשני'. הגדול.
והיה אומר. במשני'
והמוכר.

ביד עבדו. ביד שלוחו. או ביד בנו. ביד עבדו. ביד שלוחו. של שואל. ומתהמי). פטור. אמר לו השואל שלחה לי ביד בני. ביד עבדי. ביד שלוחי יי. או ביד בנך. ביד עבדך יי. ביד שלוחך. או שאמר לו המשליל. הריני משלחה לך ביד בני. ביד עבדי. ביד שלוחי. או ביד בנך. ביד עבדך. ביד שלוחך. ואמר לו השואל שלח. ושלחה ומתה חייב. וכן בשעה שמחזירה יי): ד' המחליף פרה בחמור כ) וילדה כא). וכן המוכר שפחתו כ) וילדה. זה אומר עד שלא מברתי כ). וזה אומר משלקחתי. יחלוקו יי). היו לו שני עבדים. אחד גדול ואחד קטן. וכן שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה. הלוקח אומר גדול לקחתי. והלה אומר איני יודע. וזה

כתב הר"ב דעבד כנעני נקנה בכסף כדמתן במשנה ג' פ"ק דקדושין: זכא בגדול. נראה לי פסוק דלכא נמי בשזה אומר דמי עבד גדול וכו' כדפירש הר"ב לקמן. אלא שהר"ב נמשך אחר הגמרא דפירשו נמי צביפא ומתעטס שאכחזוב צ"ל. והשתא דטועט דמי עבד וכו' והמוכר אומר איני יודע הוה מודה מקצת ובאידיך לא ידענא. דמחויב לכלס כדלעיל. ובגמרא דנטר לה לפרש באידיך צבא משום שנויא דרב הושעיא דמוקי לה התם בטועט עבד ככסותו [כלומר בגד הראוי לכסותו] ושרה בעומריה ומתוך שיצטע על הכסות נצטע על העבד. דקיימא לן זוקקין נכסים שאין להם אחריות לישבע וכו' צ"ל דקדושין [ד' כ"ו] כמו שכתבתי לעיל במ"ב צ"ל בשם הר"ש. ונמלאת למד דהך צבא דזכא בגדול *). ואפילו כה מודה [הר"ה].

תוספות רע"ק
אינו יודע והרי הוכחנו
דעל גלגול ל"א מנו
למפורי צ"ל דאם היה
בכל גלגול מנו ליחא
משיקרא שבותת גלגול
ולא מקרי מנו למפורי
מ ש ב ו ע ה רמעי קרא
דדינא לא יחול שבותת
גלגול אלא
דמתרצי דהוי לא הוי
מנו דאין אדם מועין
ברצון א"י. בזה אף
לשפטים משבתת דיש
לו מנו אינו מועיל
ולדברינו מאי ראיח הוא זה דלא המפק אימת תתה נכלל נ"כ בכלל שבותת שומרים אלא דבריו ראיח דלא כהש"ך שב' בס"י ע"ב מ"ק קפ"ו רבל רינא דשבותת שומרים רק במועין המפקיד ששא אבל באימר ברי דמתה במשיקרא הוי בכל כפירות וא"צ לישבע. דא"כ מאי ראיח טבבא דברי וברי הא ככה"ג ליבא כלל שבותת שומרים:

שומר שכר יש לו [הואיל ונהנה ממנה] ולא דין שואל. ואם שלחה ביד בנו ועבדו או שלוחו. בין שלו בין של משליל ונאנסה בדרך פטור: ד' המוכר שפחתו וילדה. דעבד כנעני נקנה בכסף. וכשתן המעות נקנית לו השפחה בכל מקום שהיא. ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף. והעובר שלו. או לאחר שילדה והולד של בעלים. אבל פרה אינה נקנית בכסף אלא במשיכה. וכיון דמשך מידע ידע אי ילדה כבר. אי לא ילדה. להכי אינפריך למהני המחליף דעל ידי חליפין כיון במשך האחד נקנה האחר בכל מקום שהוא. לפיכך אין ידוע אם ילדה אם לא ילדה: יחלוקו. ומתני' *).

חליפיו אפילו לא משכו האחר: זה קנה האחר בכסף, ונתן הכסף ועדיין השפחה ברשות המוכר. וקמ"ל בין שקנה ע"י חליפין או במעות דיון סוה: כג) ילדה, והולד שלי: כד) מתני' שומכם היא דמ"ל כל ממון שבכסף חולקין, ואפילו צבדי וצרי, כשאין מוחזק בה, כי הכא דמייירי בעומדת באגס, אבל אכן קיי"ל דאפילו למפורי משבועת הגלגול. ואולם מ"מ קשה לי דברי תוספות במשנתנו ד"ה השוכר בו' ומד דהכא אפי' משאיל אומר ברי אמרי' דאינו נשבע אלא ע"י גלגול עב"ל ולדברינו מאי ראיח הוא זה דלא המפק אימת תתה נכלל נ"כ בכלל שבותת שומרים אלא דבריו ראיח דלא כהש"ך שב' בס"י ע"ב מ"ק קפ"ו רבל רינא דשבותת שומרים רק במועין המפקיד ששא אבל באימר ברי דמתה במשיקרא הוי בכל כפירות וא"צ לישבע. דא"כ מאי ראיח טבבא דברי וברי הא ככה"ג ליבא כלל שבותת שומרים:

י כ"ו תפארת ישראל בו עז

לראב"ד [פ"ג משועין] דס"ל דהלוואה ופקדון הו"ל כחייבין ושעריין, א"כ ה"נ אף אם נימא דטענהו דשכורה מתה כדרכה, ולהוי לראב"ד כחייבין ושעריין. ותי' הרשב"א דהכא מיירי בפועל על פרה מסויימת, שזה אומר פרה אדומה זאת היחה בידך בשאילה, וזה אומר בשכירות היחה בידו, ומדטועטין על גוף א' לא מחשב חייבין ושעריין, דככה"ג נ"ל בסקדון והלוואה גם לראב"ד לא מחשב כחייבין ושעריין. ורמב"ן תי' דגם אי נימא כראב"ד, דוקא מלוה ופקדון סוה כחייבין ושעריין, דחלוקות הן לגמרי, דמלוה יכול להזיזיה משא"כ סקדון, אבל שאלה ושכירות חדא מלתא היא, דתובע ותובע לא פליגי במידי, רק שהתובע אומר שקיבל עליו שמירה מעולה להחייב גם כבאונסין, ומתבע אומר שקיבל עליו שמירה פחותה להחייב רק בניניה ואכזיב, לפיכך ממין הטענה הוא:

לראב"ד [פ"ג משועין] דס"ל דהלוואה ופקדון הו"ל כחייבין ושעריין, א"כ ה"נ אף אם נימא דטענהו דשכורה מתה כדרכה, ולהוי לראב"ד כחייבין ושעריין. ותי' הרשב"א דהכא מיירי בפועל על פרה מסויימת, שזה אומר פרה אדומה זאת היחה בידך בשאילה, וזה אומר בשכירות היחה בידו, ומדטועטין על גוף א' לא מחשב חייבין ושעריין, דככה"ג נ"ל בסקדון והלוואה גם לראב"ד לא מחשב כחייבין ושעריין. ורמב"ן תי' דגם אי נימא כראב"ד, דוקא מלוה ופקדון סוה כחייבין ושעריין, דחלוקות הן לגמרי, דמלוה יכול להזיזיה משא"כ סקדון, אבל שאלה ושכירות חדא מלתא היא, דתובע ותובע לא פליגי במידי, רק שהתובע אומר שקיבל עליו שמירה מעולה להחייב גם כבאונסין, ומתבע אומר שקיבל עליו שמירה פחותה להחייב רק בניניה ואכזיב, לפיכך ממין הטענה הוא:

זה אומר גדול וכו' יתחבלי שבעה פ"ו י"ג: דה המוכר ויתרו לעצמו. ק' ע"כ ע"י פ"ד מה' עניני ה"א ע"כ ח"מ מ" קמ"ה פ"ג :

שנויי נוסחאות קטן מברתי. ד"ג ונחש"ל הקטן. ד"ג ה זיתו. נכ"ל את יתיו. ועשו פחות. נכ"ל ועשו פירות פחות.

תוספות הרשים דה"פ ד"ה וכה גדול ע וכן כתיב כ"ו כתי ע"ה. כימי כה"ל ז"ל ע"ה לא נהס הדריסה וע"ה מה שתיך כוס על נון:

תוספות רע"ק ד [אות ע] במשנה המוכר אומר קטן מברתי. במתני דפרקין ס"ב הקשו תוס' על ס"ב המוכר אומר שכורה מתה והלה אומר או"י הפסור ואת לר"ה או"י דאמר ברי ושם ברי ערפי אמי א"צטרך הכא דפסור דהשתא ברישא אמרי' ברי ושם ברי ערפי להוציא כ"ש להחוק. וי"ל אידי דתנא ברישא דברי ערפי חיוב תנא נמי בסוף דפסור. א"ר דברי דמשאל ערפי סבור דשאל ג"כ שם דמשאל ערפי מדשואל וכו'. וקשה לי דמה הועיל בתירוץ השנוי הא ס"מ יסאר הקושיא על מתני' דכיון דתני ברישא דחלוקה אומר גדול לקחתי וברוי ושם ברי ערפי להוציא למ"ל ה"מא דהמוכר אומר קטן מברתי. ובה"ש תירוץ. דהכא שניהם ראייה לידע. ונל"ל דהתא דלר"ה ור"י באמת מיירי רישא אף במרה א' דאין ע"פ לחיוב רק פרי ברי ושם (דמדון מחשוא"ל ליכא ברישא דכיון דשוען א"י ליכא לגלגל כמ"ש תוספות שם) בזה שפיר הקשו דלמ"ל ה"מא, אבל הכא באמת ברישא חיוב ג"כ מדין משוא"ל כיון דתני ברי וברוי דישבע (בלא גלגול) משילא בא"י הוי משוא"ל א"כ לא נשמע מרישא דברוי ושם ברי ערפי. דהא בלא"ה חיוב מדין משוא"ל ואף למאן דמיקי בעבר בכמותו וע"כ הא דל"ג ור"י ברישא חיוב היינו רק על הכמות דעל העבר דהוי רק גלגול כיון דמען א"י ליכא לגלגל וכמ"ל, ה"י מדקאמר מוכר מקח טעות אינו מודה כלל, ומה שמודה עכ"פ החמור, הלא לא תבעו והו"ל חסין ושעורין. ואי בשלא ידעו ה"מא מעוברת, כ"ש דהו"ל מקח טעות, דאין לדמות זה לקנה טבעת ומכרו בחזקת גדול וממלא כסף טבעת לוקח [כח"מ ר"ג פ"ח] , התם שא"י נצטעה שקנה המוכר הטבעת לא ידע שהוא כסף ולא זכה בזהב מעולם, משא"כ הכא מנוף שה"א שלו מניה קרבי, ומה"ט עדיף טפי וטפי ממלא לבי שבור נצטעה

כ"ע מודו לדיכא ללוקמי אלא בזה אומר דמי עבד וכו' ולא קקט רבי הושיע ללוקמחא דעבד נכסוהו כסיפא אלא לרווחא דמלחא דבה"ב נמי מלינו ללוקמה ה"מא סיפא. ובעל עימוקי יוסף שר"ה לדיק מצבא זו דוכה בגדול וסובר דלמאי דמוקמינן לקמן בעבד נכסוהו דבבא זו נמי מוקמינן בה"ב. ושמעין דוכה בגדול משום דלית יכול לישבע. והע"פ שבעה זו על ידי גלגול היא בזה לו שמע מינה דאף בשבעה שעל ידי גלגול חמירין מתוך שאינו יכול לישבע משלם. לאו דיוקא הוא. ואדרבה תקשה לדידיה אמאי נטר ליה גמרא כהני פירכות שכתב הר"ב כסיפא מדקיימא לן דאין נכסעין וכו'. ועוד מה שטענו וכו' דהוי ליה למפרך אדכחא אמאי זכה בגדול וכו' מתוך שאינו יכול לישבע. והא לא מתחייב שבעה דקיי"ל אין נכסעין וכו'. ואפשר לתרץ דכיון דעיקר הקושיא על השבעה נטר לה לפרוך אדכחן בהדיא ישבע. ומ"מ דיוקא דדייק נ"י לאו דיוקא ולפולס אמאי כדעת הר"ש. דעל הגלגול אין אומרים מי שאינו יכול לישבע משלם. והכא מיירי בזה אומר דמי וכו'. ואני תמה על בעל הטורים שסוף סימן רכ"ג כחז ואם יש עסק בשבעה ציניס כגון שבעו שני עבדים נכסוהו. ומודה על אחד. ועל השני אומר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם. ע"כ. והרי זה סותר דברי אב"י הר"ש ז"ל דסובר דשבעה שעל ידי גלגול אין אומרים בה מתוך שאינו יכול לישבע משלם וכבר כתב הוא כן בשמו לפסק הלכה בסומן ע"ה. אחר שכתבתי זה ראייתי בספר המאור שכתב דוכה בגדול היינו נכסוהו. אבל לא בעבד דכיון דלית נכסעין בעבד אלא על ידי גלגול אין אומרים מתוך שאינו יכול לישבע משלם. והרמב"ן במלחמות ה' דחה דבריו מטעם דמיודי כסית קחני עבד קחני דמשמע עיקר זכות בעבד. ועוד דאי הכי לאו זכות הוא וכו'. וגרסה מדעתו שה"א סובר כדעת נ"י דחמירין מתוך שאינו יכול לישבע משלם אף בגלגול. אבל להר"ש ור"י דאין לפרש כן ולפיכך דברי העור בזה תמוהין אן. והרמב"ם בפרק עשרים מהלכות מכירה לא העתיק לבבא זו דוכה בגדול. ולא עטה דעתו שה"א סובר כהר"ש דאין אומרים בשבעה שעל ידי גלגול מתוך שאינו יכול לישבע משלם. וא"כ מיירי בזה אומר דמי וכו' ומטעם חמשים ידענא וחמשים לא ידענא כו'. ולפיכך לא הולך להעתיקה שאין בה שום חדוש ומתניתין דנכחא כדי לשנות כולו גווי וזו היא הראיה שרמזתי במשנה ב' שדעת הרמב"ם בזה כדעת הר"ש היא: זה אומר גדול וכו'. כתב הר"ב זה אומר דמי עבד גדול. רש"י פירש נהתי לך דמים לקנות עבד גדול. והקשו בתוספות דלא הוה ליה למנקט במתניתין לוקח ומוכר. אלא שליח ומשלח. אלא י"ל דמיירי כגון שאמר ליה המוכר בפני עדים עבד גדול אמור לך ככ"ה דיגרין ועבד קטן בעשרים דיגרין. ולא ידעין מה קבל מלוקח. ע"כ. [ומ"מ בפני עדים דאי לאו הכי א"ל יתלוקו כיון דליכא דהרא דמומחא כמ"ש במשנה ב' בדבור המתחיל הלאה חני היום וכו']. ומ"מ הר"ב דליתו עבד ממש הא קיימא לן דאין נכסעין וכו'. ועוד מה שטענו וכו'. ובגמרא פריך חו דהא הילך הוא. וליכא מודה מקלח. וכמו שכתבתי במשנה ב' אח"י דכתב ה"ב ומתו תרוייהו צעיק שאלה. ולפי שהר"ב לא

ומתני' כומכום היא וליה הילכתא כווסיה: זה אומר גדול וזה אומר קטן. זה אומר דמי עבד גדול וזה אומר דמי עבד קטן. דליתו עבד ממש. הא קיימא לן דאין נכסעין על העבדים. ועוד מה שטענו לא הודה לו. ומה שהודה לו. לא טענו. ולא היה כאן מקום לשבעה: דה המוכר זיתו לעצמים. שיקון חוקן לשרפס. והשהה חוקן. יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו (ב): דה המוכר ויתיו לעצמים (ב)

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

דאפילו טוען לוקח ברי ומוכר שם, ואפילו הפרה והשפחה אינן צבית המוכר רק בלאם, מחשב לוקח מוציא, והמוכר שמודה בפרה הו"ל מודה במקלח, ולא מחשב הילך גמור, מדאין מחיר הפרה כמו שהבעה, להכי ישבע המוכר שר"א, ועל השפחה ישבע היסת, שאין נכסעין שר"א על העבדים [כס"י ל"ה]. אולם בלוקח מחוק, והמוכר טוען ברי, ישבע לוקח היסת. ואם טעין טוענין שם, ואינן ברשות א' מן, מחשב המוכר מחוק, וי"ל דיתלוקו [כ"ב]. [ותמיה היכא איירי, אי בידעו שה"א מעוברת, היכא ס"ד דמוכר להשיב לו פרה ריקנית ושפחה ריקנית והרי טעין שוין יותר כשהן מעוברות [כב"ק פ"ה מ"ד, ופ"ט מ"א]. והת"ל שטוען המוכר דמדולא ידע אז שכבר ילדה הו"ל מקח טעות, איכ הילך לפי מה דקיי"ל יתשב מוכר מודה במקלח וכמ"ל, הרי מדקאמר מוכר מקח טעות אינו מודה כלל, ומה שמודה עכ"פ החמור, הלא לא תבעו והו"ל חסין ושעורין. ואי בשלא ידעו ה"מא מעוברת, כ"ש דהו"ל מקח טעות, דאין לדמות זה לקנה טבעת ומכרו בחזקת גדול וממלא כסף טבעת לוקח [כח"מ ר"ג פ"ח] , התם שא"י נצטעה שקנה המוכר הטבעת לא ידע שהוא כסף ולא זכה בזהב מעולם, משא"כ הכא מנוף שה"א שלו מניה קרבי, ומה"ט עדיף טפי וטפי ממלא לבי שבור נצטעה

חבירו [כח"מ ר"ס] והכא אין לך חזר משתמרת טפי מבטן הפרה. ונ"ל דלעולם שידעו שהפרה מעוברת, והמוכר אינו רואה רק מה שפרס עם וולד שזה יוסף מפרס מעוברת, ולא הוה משום שילדו צינחיהם מקח טעות, מדאין במקח נופח שום שיעור רק בין רב להרבה כקונה אילן ריקן ונמלא בו כירות שפשוט שהן להמוכר [וע"י ח"מ רס"י רל"ב] וראיתי בשטה מקובלת שהעורר קלח בזה, ולפי קול דעתו, לא הסקיטו דברי קדשו רעבוני: (כה) מיירי בטוענו דמי עבד גדול והודה דמי עבד קטן, דהו"ל מודה במקלח ועל השאר טען איני יודע, ומתוך שאינו יכול לישבע משלם, אבל בטוענו שיה ועבד ממש, הרי אין נכסעין על קרקעות ועבדים, ועוד דהו"ל הילך ופטור, ועוד דהו"ל טוענו חסין והודה לו בשעורין, אבל בדמי עבד וקרקע, אף דאחו מחמת קרקע נכסעין [ל"ה ג']. ולרש"י ב"מ ק' ע"א דיה דמי עבד, ולר"ן שבעות ס"ז א' וש"י ע"א, גם נכס"ג אין נכסעין: (כו) ואינו נכסע על טענה ספק של הובט: (ז) ה"נ מיירי בטוענו דמי עבד כלעיל: (ח) למומכום, וקמ"ל במשנה ב' בשאלה ושכורה, אט"ע דקן שאלה הו"ל למידע אש"ה יחלוקו מדרבא מוחזק, וקמ"ל הכא אט"ע דתרוייהו הו"ל למידע ומוכר מוחזק, אש"ה יחלוקו. ולדין המע"ה, וי"ל דיתלוקו כלעיל סו' כ"ד: (ט) שיקלסס לוקח להסקה וביטול, ולא התנה מתי יקלסס, ויטען

וע"כ הא דל"ג ור"י ברישא חיוב היינו רק על הכמות דעל העבר דהוי רק גלגול כיון דמען א"י ליכא לגלגל וכמ"ל, ה"י מדקאמר מוכר מקח טעות אינו מודה כלל, ומה שמודה עכ"פ החמור, הלא לא תבעו והו"ל חסין ושעורין. ואי בשלא ידעו ה"מא מעוברת, כ"ש דהו"ל מקח טעות, דאין לדמות זה לקנה טבעת ומכרו בחזקת גדול וממלא כסף טבעת לוקח [כח"מ ר"ג פ"ח] , התם שא"י נצטעה שקנה המוכר הטבעת לא ידע שהוא כסף ולא זכה בזהב מעולם, משא"כ הכא מנוף שה"א שלו מניה קרבי, ומה"ט עדיף טפי וטפי ממלא לבי שבור נצטעה

ר"ע מברטנורה השואל את הפרה פרקה בבא מציעא תוספת י"ט נן ציונים

שטף נהר ויתרו. מ"י ע"פ
ה"י ופי' בנפשו ונפשו מו"ק
שם פ"א: ו' השבועות בית
לחברו. ק"ה מ"י מ"י מ"י
ה"י שביעית ה"י פ"א: ש"ן
פ"ט ע"פ ח"מ מ"י ע"פ ח"מ:
ובכרבים אחד ק"י ובחנות
אחד ט"י. מ"י ש"י ע"י
נפ"מ ע"פ ש"ס פ"ו:
ו' השבועות בית לחברו
פ"ט. ק"ה מ"י מ"י פ"ו פ"ה
שביעית ה"י פ"א: ש"ן פ"ט
נפ"מ ח"מ פ"י מ"י פ"ה:

הזכיר דין הילך בהדיא לשיך השמים קושיא זו: **ה' עשו רביעית**
לפאה. וכל שכן יותר: **יחלוקו**. לכן הרמב"ם מה שאמר בכלן
יחלוקו הלכה הוא לפי שההנאה לשיעור בית: **שמת נהר וכו'**
יחלוקו. כתב הר"ב בגמרא מוקי לה כגון ששטף וכו' ע"פ הקרקע
סבבי ציטתיהן שכן יכולין לחיות על ידו.

פירש המגיד ספ"ד מהלכות שכנים.
אע"פ שיכולין לחיות בהן. ומלינין
אותן מן הערלה. מכל מקום אינן
יכולין לגדל פירות מחמת הגושן לבד
ע"כ. וז"ל הר"ב לקמן דקרקע של
זה מגדלן. ומ"ש הר"ב מכל מקום
אי לא גושיהן לא הוי מני אכיל
מייניהו. ובגמרא ולימא ליה אי אה
נטעת בתוך ג' לא הוה אכלת הכתה
ק"ה אכלת פלגא בהדיא. משום דלמך
ליה אי אלא נטעי הוה קטיוי. וזרענא
תחתייהו סילקא וירקא. ומ"ש הר"ב
אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע.
בגמרא הכא אמר הלך זיתי אני נוטל.
אין שומעין לו. מאי עמאל. אמר רבי
יוחנן משום יסוד ארץ ישראל. פירש

ב"י סימן קס"ח משום דהלה כמו שהיו לו כבר זכר בקרקע.
יעט ג"כ עכשיו אחרים במקומן. ואלו ישראו בקרקע זה. והיכל
יסוד ארץ ישראל. אבל אילו היינו אומרים שיקן לו הזיתים. זה
לא יעט אחרים במקומן כמו שלא היו לו קודם. ע"כ. וכתבו
התוספות [והרא"ש] ובעל הקרקע יתן דמי הזיתים כמו שזיה
למכור לנטיעות. ולא סגי בדמי עלים. שהרי לעשות פירות הן
עומדין: **יחלוקו**. כתב הרמב"ם ז"ל מדלא יתיב שיעור. מכלל
דאפילו בפחות מרביעית לפאה יחלוקו. ומיירי כגון שרלה בעל
השדה לקיימן שאם שאלו ולא היה רולה. היה אומר ליה עקור
אילנך בין בתוך ג' בין לאחר ג' כי במה זכה בעל האילן לקיימו
בשדה חברו. ל"ו: **ו' המשכיר בית לחבירו**. פירש הר"ב
סח"ס. לכך וכך סך לחדש. או לשנה. שלא קבע לו זמן קבוע.
חדש. פירש רש"י שחטוי מקיף הקפות למכירין וזוהין מלכלס
שם. ואם הלך למקום אחר. אינן יודעין אנה ימלאוהו. ע"כ.
שוכר לריך להודיע י"ב חדש. כמ"ש הר"ב ברישא לפי שמשכיר
חדש קודם כדי שיגבה הקפתיו. וגם כדי שידוע לבעל החנות
והלכה כרצון שמעון בן גמליאל. וכן כתב הרמב"ם. ובחבורו
טעמו. עיין פ"ח דעירובין [משנה ז']: **של נחתומים**. מוכרי

אותן בקרקע: ועשו. זיתים רעים שאין בסאה שלהם רביעית
שמן: הרי אלו של בעל הזיתים. דבפחות מרביעית לא קפדי
אנשי. ורביעית שאמרו חזן מן ההולאה שהוא מוליא במסוקתן
ובעלירותן. ומתניתין בשמכר זיתו על מנת לקון סח"ס. אבל אם

ועשו פחות מרביעית לסאה. הרי אלו של
בעל הזיתים. עשו רביעי' לסאה. זה אומר
זיתי גדלו. זה אומר ארצי גדלה. יחלוקו. ו
שטף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבריו. ו
זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה
יחלוקו לה: **ו' המשכיר בית לחבירו**. בימות
הגשמים לה. אינו יכול להוציא מן החג
ועד הפסח. בימות החמה שלשים יום י"ו.
ובכרבים לו אחד ימות החמה ואחד ימות
הגשמים שנים עשר חדש לה. ובחנניות
אחד עיירות ואחד כרבים שנים עשר
חדש לה. רבן שמעון בן גמליאל אומר
חנות של נחתומים ושל צבעים לה שלש
שנים ע"ו: **ו' המשכיר בית לחבירו המשכיר**

שלשים יום. כלומר אם בא להוציא קודם הפסח לריך שידועו
שלשים יום מימות החמה. דהיינו מט"ו בחלוץ משום שלשים יום עד
החג. שהוא החמלת ימות הגשמים. ואם לא הודיעו מט"ו
בחלוץ אינו יכול להוציא עד הפסח. וממילא שמעין שהמשכיר
בית סח"ס בימות החמה לריך להודיעו שלשים יום קודם שזינאמו:
ובכרבים. הסכל גמשים שם לגור. והבתים אינן מזויין לשכור
לריך להודיעו י"ב חודש קודם יזינאמו. בין בימות החמה. בין
בימות הגשמים. וכשם שמשכיר לריך להודיע. כך שוכר לריך
להודיע בעיירות שלשים יום ובכרבים שנים עשר חדש. ואם
לא הודיעו אינו יכול לנאח אלא נותן לו שכרו: של נחתומים
ושל צבעים שלש שנים. מפני שהקפין מרובה לזמן ארוך.
והלכה

כ"י. וכן כתב המגיד פ"ו מהלכות שכירות: ובחנניות וכו' י"ב
לו ימים רבים. וכשמזינאן לו מעותיו צ"ח על פתח החטע שהקפין
וכתב בית יוסף סימן ש"ב דבחתום נמי כשם שמשכיר וכו' כך
לא ימלא מי שניח חטו ויקח שלו אלא אם כן יעטו שנים עשר
שלו שרולה לפאה: רבן שמעון בן גמליאל אומר כו' כתב הר"ב
[ס"ס חזר צו. אבל הרי"ף והרא"ש פוסקין כמותו דמסתברא

שנוני נוסחאות
הרי (אלו) של בעל
כד"ל ליה: נמשכיר
הרי הן לבעל; כתיב
הרי הן של בעל.
גדלו גדלה. נמשכיר
גדילו. גידולה.
והיינו גדלו. גידלה)
וכן כמקום; כתיב גדלו.
גדלה. ונסמך. גדלה.
נהר ויתיו. גד' להנהר;
כתיב ונמשכיר את הנהר
את זיתיו וכו' את גס
כתיב וכו' (א' וי').
שדה חברו. כתיב
(א) שדה של חברו.
ו' אינו יכול. כתיב
נטעות אינו חייב.
ועד הפסח. נמשכיר;
בימות החמה. כתיב ונכית
וכי' (ב) ונמשכיר ובימות.
שלשים יום. כתיב
(א) עד שלשים.
אחד ימות החמה ואחד
ימות ט"ו. כתיב בימות
.. בימות; כתיב הכתה
אחד ימות הגשמים ואחד
ובחנניות. כתיב (א)
החנות; כתיב ובחנניות.
אחד עיירות ואחד
כרבים. כתיב ונכית
וכתיב וכו' (א) ונמשכיר
אחד כרבים וא' עיירות;
כתיב (ב) ובחנניות
בכרבים ובעיירות;
כתיב אחד הכפרים (ג)
ואחד העיירות. (חנות)
ש"י. כתיב וכו' (א) ונכית.
ו' המשכיר חייב.
כתיב (א) וכו' משכירו;
כתיב ליתא.

תוספות רע"ק
גם קשה לי להרשב"ם
דמאי מרבי' בסוגיא למ"ד
דאמר סופכוס בבבוי
וברי בספא דהכא ו"א
גדול וז"א וכו' ישבע
ומטינין דמודה סופכוס
היכא דאיכא שבעה
דאורייתא ומה פ"ד הא
במחוק נטור ל"א
יחלוקו בבבוי וברי
ותוספות כתבו הא דלא
פ"ד הש"ס סתנתי ב'
דפ"ק ז"א שאולר
ז"א שבורה ישבע
דלהרשב"ם נ"ו מ"א
דבמחוק נטור מודה
סופכוס בבבוי וברי אין
מייצאים. הא ס"מ גם
הכא י"ל דמיירי במחוק
דמתני' כדמי עבד והוי
מחוק נטור. ובפ"מ

הטקס [בקרקע]: ל) שהזיתים רעים, שאין בסאה שלהם רביעית'
שמן, אחר הולאה המסיקה והעזירה: (א) דבפחות מרביעית לא
קפדי אינשי להוציא מהמחוק: (ב) מיהו בהטו שיקלץ מיד, או אפי'
בפחות מרביעית הויל לבעל הקרקע, ובהנה שיקלץ לכשיראה או
אפילו ביתר מרביעית הכל לבעל הזיתים [קס"ח] דאע"ג וע"י שניהן
בא הסרוחה כס"י ל"ד עכ"פ זה מוקיימן שם יותר מהראוי וזה
שהתנה שיוכלו להניחם שם כל עוד שירלה מחלו זל"י:
(ג) וכשרו שם: (ד) לא מטעם ספק, רק מדוע"י שניהן בא הסרוחה,
וכ"כ בימים לעיל. מיהו דוקא בנעקרו עם הקרקע שניבין, בכדי
שיוכל לחיות על ידן, אבל לא יוכלו לעשות פירות מהגושין לבד,
ומיירי חזן ג' שני' משכרשו ע"ה, דלא אף דעיקר גידול הפירות
ע"י קרקעית השדה, אפי"ה אי לאו גם הגושין שנעקרו עם האילנות
לא הוה מני אכיל להו משום ערלה להכי יחלוקו, אבל לאחר ג'

לפ"מ דכתב החי"ם הכא דרישא דתני דברי ושמא חייב ע"כ מיירי בדמי עבד אלא דר' אושעיא דמוקי בעבד בכסותו לרווחא דמלתא נקט בן דחסיא דישבע מצניו לאוקמי
בבבוי. ובין דמסילא רישא מיירי בדמי מ"ל למסרך בספא דישבע דלמא הך מיירי נ"כ בדמי ונ"ל לחסאי דמודה סופכוס היכא דאיכא שבעה דאורייתא וצ"ע;

השואל את הפרה פרק ה בבא מציעא

הזבל של בעד"ב. מה"ש
 ה"ב כהנא וכו' וכו'
 וכו' מה"ש ח"מ ח"מ
 ש"ס ד"ה ד"ה ד"ה ד"ה
 ש"ס ח"מ ח"מ ח"מ ח"מ
 בית לחברו לשנה כ"י
 ק"ג ע"א ח"מ ח"מ ח"מ ח"מ
 ח"מ ח"מ ח"מ ח"מ ח"מ
 ח"מ ח"מ ח"מ ח"מ ח"מ

ככרות. רש"י: ז' ובבל דבר שמעשה אומן. והם עיקר גדול בישיבת הבתים והחלרות. הרמב"ם פרק ו' מהלכות שכירות. ועיין מ"ש לקמן: הזבל של בעל הבית. כתב הר"ב וכגון שנטעה זבל מחורי דאחו מעלמא. פירש"י וסחם גללים אפקורי מפקרינהו בעלים וקניא ליה חלרו. [ועיין מ"ש במשנה ד' פרק קמא] ואפילו קדם הסוכר והגביון לא זכה בהן. ע"כ. ובמשנתנו לא שנינו אלא המשכיר בית. ומשמע דאילו החצר לא השכיר. ומשום הכי לא זכה הסוכר. ובפירוש רש"י בהדיא בגמרא דמיירי שלא השכיר החצר. והרמב"ם כתב בפ"ו מהלכות שכירות דחלרו של אדם קונה לו שלא מדעתו. אעפ"י שהיא שכורה ביד אחרים. והשינו הראב"ד. וגם בית יוסף סימן ט"ז חמה מוקיימא לו שכירות ליומיה ממכר הוא. ואפילו הכי פסק לדבריו בש"ע לפי שהמגיד כתב ראייה לדבריו מהגמרא דאמרה בחצר המשכיר ולא אמרה בחצר דלא אגירא ליה לשוכר. כדאמרה מעיקרא בחצר דאגירא. ועיין לקמן אכתוב

לו ראייה מהמשנה עלמה: ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור וכו'. פירש הטור סימן ט"ג בשם הרמ"ה דמיירי בחנור וכירה העומדים בחצר ושכורים לו לבשל בהם. ואשמעינן כיון ששכורים לו אפילו אם באו אחרים לבשל ולאפות בהם. האפר של השוכר. ע"כ. והוי מלי לפלוג בדירה ולמחתי כמה דברים אמורים בחצר שאינו מושכר. אבל בחצר המושכר של השוכר. אלא שדברו צהווה דסחם משכיר בית אינו משכיר גם החצר. אבל משכיר החנור וכירים שבו לבשל ולאפות בהם. ולפירוש הרמב"ם דלעיל דמוקי למחתינן בחלרו המושכר ואפילו הכי זבל דעלמא למשכיר. הקשה מהר"ר ואל"ק כהן בש"ע סימן ט"ג [ס"ק ז'] דמאי שנא אפר דחנור דשל אחרים שלא יקנה ג"כ המשכיר ותיזן דיש לומר דשאני אפר דחנור וכירה. שהם המעשרים באפר של השוכר שגם הוא מבשל ואופה שם. משום הכי אין לעמו של המשכיר עליו. ע"כ. ואין נראה בעיני כלל שזו היא דעת הרמב"ם. לפי שראיתי בחבורו שהשמיט צבא זו דאפר חנור ולא כתבם כלל. ואם כדבריו למה השמיטה ולא השמיטנו דשאני אפר דחנור מוצל. אלא ודאי דלא שאני ליה להרמב"ם בין זבל לאפר כלל. ובאפר נמי לא שמיט שהוא של השוכר. אלא דשל עלמנו כמו זבל ולפיכך לא הולך להטעיק כלל. לפי שהוא כבר ביאר דבריו בדין זבל החלוק דאחו מדעלמא. לזבל דמחורי ידיה. והוא דרין והוא הטעם באפר חנור. אבל המשנה שלא ביארה החלוק דבזבל של עלמנו. שנאה היוצא מן החנור שהוא דשוכר. אבל דוקא דשל עלמנו. והשמיענו זה בחנור משום דסחם חנור וכירים המושכר אין רגילים לאפות ולבשל בו אלא השוכר בלבד. ומקפיד המשכיר שלא להניח לבשל בו אחרים. כדי שלא יתקלקל. מה שאין כן בחצר דלא מקפיד בעל החצר על השוכר. שלא להניח תורי דעלמא ללכת בה. ולפיכך השמיטנו בחצר דהזבל דמשכיר מחורי דעלמא. ומחתינן דייקא הכי מדהקן ואין לשוכר אלא היוצא וכו'. ולא הני היוצא וכו'. אלא להכי תני בלשון שילוח בלשון כל דבר מן מהיוצא וכו' לפי שהוא אינו אלא משל עלמנו. ואי בחנור הוה של שוכר אף לאחרים. לא הוה ליה למחתי בלשון שילוח ולהחריך בלשון. אלא הוה ליה למחתי היוצא וכו'. וכו' דזו היא ראייה מהמשנה לדברי הרמב"ם במאי דס"ל דאפילו בחצר המושכר הוה למשכיר. דמדאורכא להחריך בלשון ואין לשוכר אלא וכו'. שמע מינה דאחא למעט דאין לשוכר כלל מדעלמא. ואפילו השכורה בידו. זה נראה לי ברור בדעת הרמב"ם דאף ביוצא מן החנור לא ס"ל דהוה של השוכר. אלא ממאי דאחא מדיריה ולא משל אחרים. ומדמחתי"ה שהגיה על הש"ע שהולך בשיטת הרמב"ם בזבל דעלמא דהוה דמשכיר. אפילו כשהחצר שכורה ביד אחרים. והוא הגיה באפר היוצא דמיירי אפילו אחרים וכו' נראה דשלא בדקדוק הגיה כן. לפי שאין לאמוך סברא זו על סברת הרמב"ם כלל כמו שכתבתי. ומהר"ר ואל"ק ז"ל שהוא מיישב על פי סברת הרמב"ם. דנפשיה היא. ולא דהרמב"ם כלל: ז' לשנה. עיין לקמן: השכיר לו לחדשים. לשון כ"י דבא פשיטא אלא דמחתינן דיני דיני קמני. ע"כ. ולי נראה למאי דכתב ג"י על דברי הריב"ז דס"ל דרישא דמשכיר לשנה. דוקא באומר שנה זו או שנה פלונית. אבל באומר שנה סתם. אין לו אלא י"ב חדש. והקשה הוא עליו דח"כ מחתינן הוה ליה לאשמעינן הכי. ולא הוה ליה למחתי לחדשים. ע"כ. דהשתא טובא אשמעינן מחתינן במאי דתנן השכיר לו לחדשים לגווי דרישא אפילו בהשכיר לשנה סתם. ומהר"ר ואל"ק בש"ע סימן ט"ג [ס"ק כ"ד] כתב השכיר לחדשים פשיטא. ומשום סיפא נקטה. אי נמי ללמדנו בא דלא הימא מאחר שחדש העיבור אינו אלא למלכות חדשי הלכנה. ה"ה שיטלם לו בעד כל י"ב חדש מהשנה הוה אמינא גם חדש העיבור הבא למלאותן. ולהשוותן. יהיה בכללו. קמ"ל. ע"כ. והוא ז"ל מסכים עם הריב"ז בעומד בראש השנה ואומר שנה סתם. דמדלא אמר שנה זו שמע מינה דרעה לומר שנה סתם. ולא לזו שהיא מעוברת [או שאפשר שתעבר כפי זמן המשנה בעיבורו ע"פ צ"ד] ומסתייב מדקדוק לשון הטור דהכא ודטור יו"ד סימן ר"ב ע"ש. אבל הר"ן לא חילק בכך כמ"ש הוא ז"ל. וגם הרא"ש לא חילק כמו שכתבתי במשנה ה' פרק ח' דנדרים. ע"ש. [ומהר"ר ואל"ק כהן ז"ל הוכיח כל זה מהטור. וא"י

שנויי נוסחאות
 בנגר. כד' וכו' וכו'
 (א' וכו') וכו' וכו'
 שבעשה אומן. ד"ג
 וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו'
 ואין לשוכר. ד"ג
 וכו' וכו' וכו' וכו'
 אין...; כ"י וכו' (א')
 אין לו לשוכר.
 דברים. כ"י וכו'
 (א') הכירה. וכו' וכו'
 השנה. כמחתינן ונתעברה
 ..וכ"י כ"י ג"ס כמחתינן.
 לחדשים. (נתעברה
 חשנה). כ"י (ב') ליתא.

תוספות הדרשים
 ז' בתני' ד"ה הובל
 וכו' הרמב"ם כ"י והשינו
 הראב"ד. ע"ש נ"מ
 וכו' ל"מ לישב דעת הרמב"ם:
 ח בתני' ד"ה השכיר
 לו כ"י וכו' וכו' וכו'
 י"י כ"י אכל כ"י. וכו' כ'
 הרשב"א. והרמב"ם פ"ו
 מה"ש הלכה זו פסק א'
 בשם סתם גם הרשב"א
 כהשגחה חז' ג' וכו'
 דלמחתי ופשה כמחתי
 (כ"מ ע"ש):

לקוטים
 תו"ש ד"ה ואין וכו'
 שהשמיט צבא וכו' כ"מ
 דהרמב"ם כתב כל חוקי
 דיון כ"ל של בהמות או
 היו שלו או של אחרים
 ומש"ס לא הולך לפי דין
 זבל דאפר דהיינו כך אבל
 המשנה שלא ביארה החלוק
 דשל עלמנו מוצל של בהמות
 הולכה לבעת היוצא מן
 החנור דהיינו זבל דאפר
 והכ"ד לא דק בהא ע"ש:
 ח תו"ש ד"ה השכיר
 וכו' ומהר"ר וכו' וכו'
 כתב ז"ל דמתי לחדשים
 נטוב מחורי מהמ"ה דהוה
 יבש שנה והוא ע"כ ולע"ז
 שזו ממש מ"ש הסת"ע
 ומשום סיפא נקטה. (ש"ל):

יכול משכיר לעכב [ש"י"ב וש"י"ז]: (מא) [רינעל] שטועלין בו בפנים: (מב) [שלמס] שטועלין בו בחוץ: (בג) כגון חלונות וכדומה, ואפילו כשנכנס שם השוכר, ראה שלא היו, לא אמרינן ראה ונתפיים. מיהו כשנכדו תוך הזמן ע"י תשמישן או מעלמן, אם השכיר לו בית זה אי"ל משכיר לתקן: (מד) והולכין בכל כאלה אחר המנהג [ש"י"ד]: (מה) שנעשה בחצר שהשכירו: (מו) כשנעשה הזבל מבהמות של אחרים: (מז) לחצר, דהסם גללים הפקירן בעלי' שלהן, ואף דשכירות ליומא

יבין
 ממכר הוא, אחר האדם קונה לו שלא מדעתו אף ששכורה לאחרים [וי"ח], אבל זבל בהמות השוכר, של שוכר הוא [ש"י"ג ג']: (מו) אפ"י ממה שאפ"י אחרים ששכרו מהשוכר, והטעם מדעתהרב באפר של השוכר [ס"ט], [ואילה"ק מדלמתי' [פילה"ג ב' כ"ז] הכי שנתערב לו קב מיטין ב' קנין מיטין של חנירו ואכל ה"ה ומלי. ה"ה שאני דמסקינא קאחתי]: (מח) דך צבא פשיטא, אלא אחא לאשמעינן דרישא אפילו בשנה סתם מיירי ולא בשנה זו:

ר"ע מברטנורה השואל את הפרה פרק ח בבא מציעא תוספת י"מ נז ציונים

מעשה בצפורי... מעשה בצפורי... מעשה בצפורי... מעשה בצפורי... מעשה בצפורי...

וא"כ דעת הטור דלא כחב"ז... רבי יוסי ואמרו יחלוקו... רבאון... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

מעשה בצפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

מעשה בצפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

שנויי גרסאות... מעשה... מעשה... מעשה... מעשה... מעשה...

וע"כ כפי"ק [ג'ל בפ"ג] דזכחים [ד' ק"ג ע"ג]... ועוד דפסקה ד' דתמורה [ד' כ"ה ע"ג]... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

וע"כ כפי"ק [ג'ל בפ"ג] דזכחים [ד' ק"ג ע"ג]... ועוד דפסקה ד' דתמורה [ד' כ"ה ע"ג]... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

וע"כ כפי"ק [ג'ל בפ"ג] דזכחים [ד' ק"ג ע"ג]... ועוד דפסקה ד' דתמורה [ד' כ"ה ע"ג]... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

הר"ב ואין הלכה וכו' אלא הלך אחר פחות... ברא לריח אה למדע... וכו' אף בגמר דבריו ארס נתפס...

השואל את הפרה פרק ח בבא מציעא

ולכן משתעבר ליה חבילה. אבל בית זה בין רגל לא מקרי בית עד ו א משועבד ליה כלל :

כמאן וכנ"ל ודוק. ויותר מרווח נראה ע"י מה שנראה מדרוק לשון התוס' המקורשין למכורין יתנו הביאו ראי' למכרתי ומהיה השואל לא הביאו ראי' רק דכתבו דיתיישב לפי' דלא נצמך לאוקמי כסומכוס דמסמך דאפשר לאוקמי כסומכוס ג"כ ר"ש ליישב ג"כ באופן אחר. ומאי אולמא דהיה מהיה והנראה דהתוס' ס"ל בעין שכתב הקצלה בקונטרס התעיה וכ"כ הס"ט ראי' זה ספיקא דדינא רק בעין ס' דמציעות יע"ש עמו. וי"ל עוד הסבר ע"י דברי הנ"י בב"ס דהקשת דשומא דלשון אחרון עיקר ות"י דמסום דלא ביאר באורך י"ל דהדר גמ מאחרון יע"ש.

וא"כ י"ל דבאמת לקושטא דמלתא יש מניס לכאן ולכאן והוי ס' במציעות וא"כ י"ל דאחיא כסומכוס דמ"ל במ' כזה יחלוקו רק דלא צריכינן לזה ד"ל דר"ה הוא דעשו ס' זה כוונתי משא"כ בקירושין למכורין הוא ס' דדינא דגם כסומכוס ס"ל במ' כזה יחלוקו ובמ"ש בקישוריה וע"כ ראי' דעשו כוונתי כ"נ מדרוק דבריהם וא"כ ר"י ורשב"ג דה"י אצלם ס' דמציעות עשו ס' זה כוונתי משא"כ ר"ג דה"י אצלם ספיקא דדינא ואין ספיקו של ר"ג מעין ספיקם של ר"י ורשב"ג ולי"ש להקשות מהם עליו ואשה"ם ודוק :

ציונים

תוספת המקבל שדה מחבירו פרק ט בבא מציעא יום טוב

פ"ט א המקבל שדה מחבירו ק"ג ע"ל: מקום שבה"ג לקור. מ"ו פ"ח מ"א שנתה ל"ו במ"ג ע"ן פ"ג ע"ש ח"כ ס' ט"כ פ"ז: כ"ש שחולקין ט"ו מ"ו ע"כ ל"ו פ"ג ע"כ פ"ג ע"כ ע"כ כ"ג :

פרק ט א המקבל. פירש הר"ב באריסות וכו' או וכו'. לשון רש"י בחבירות. צדק וקד כורים. והוי מ"ל לפרושי נמי צדק וקד מעות. כמ"ש הר"ב ורש"י בפירוש משנה ח'. וזה נקרא שוכר כמ"ש הרמב"ם בפירוש ואין בין שוכר לחוכר לענין דינא כלל. אלא חלוק השם כמ"ש בחבורו [פ"ה מה"ש הלכה ה']. וכן הטור ריש סימן ט"ז. ובמשנה ו' מחלק רבי יהודה צינייהו. ואין הלכה כמותו: מקום שנהגו לקור יקור וכו'. דלשניהם יש קפידא דאם המקבל רואה לעקר במקום שנהגו לקור יכול בעל הקרקע לומר צענא דתחזבל ארעאי מהקס שיטאר צו אחר הקיר. ואם הבעל [הקרקע] רואה לעקור. יאמר המקבל לא מלינא דאתרע סהקירה נוחה. וכשהמנהג לעקור. והמקבל רואה לקור. יאמר הבעל [הקרקע] צענא דסינקר ארעאי. ואם הבעל [הקרקע] רואה לקור. יאמר המקבל צענא לקושא הקס לבהמותי. גמרא. וכו'

פרק ט א המקבל שדה מחבירו (א). מקום שנהגו לקצור (יקצור). לעקור (= יעקור. לחרוש אדריו) יחרוש. הכל כמנהג המדינה (ה). כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקשוי. כשם שחולקין בין סכך חולקין בזמורות ובקנים. ושניהם מספקין את הקנים (ה): ב המקבל חולקים צקנים לפי שניהם מספקים את הקנים החדשים בכל שנה

תוספות רע"ק פ"ט א [אות ע"ד] במשנה כך חולקין כו'. במקום החדש שאין שם מנהג קאמר. שיטה סבוכה בשם הר"ן והרשב"א :

לוקטים

פ"ח ט הר"ב ר"ה חייב להעמיד לו בית קיה וכו'. נראה דש"ס יש כאן וכנ"ל חייב להעמיד לו בית לוי שכינתו ואח"כ מתחיל הכבוד היה וכו' דלח"ה אחאי המהוק כ"כ חייב להעמיד לו בית אלא ע"כ דה"ס לוי שסכרו וכו' כפירוש"י והביאו הח"י"ט ולפום דהש"ה לא ה"גים דמוכר לה"ה כן בפירוש הר"ב ג"כ וה"ה דמפיש לוי שכינתו כיוון לאשמועינן דמתניתין איירי בשוכר לזמן קצוב דילול להעמיד לו בית (פ"ח דה):

פ"ח ט הר"ב ר"ה חייב להעמיד לו בית קיה וכו'. נראה דש"ס יש כאן וכנ"ל חייב להעמיד לו בית לוי שכינתו ואח"כ מתחיל הכבוד היה וכו' דלח"ה אחאי המהוק כ"כ חייב להעמיד לו בית אלא ע"כ דה"ס לוי שסכרו וכו' כפירוש"י והביאו הח"י"ט ולפום דהש"ה לא ה"גים דמוכר לה"ה כן בפירוש הר"ב ג"כ וה"ה דמפיש לוי שכינתו כיוון לאשמועינן דמתניתין איירי בשוכר לזמן קצוב דילול להעמיד לו בית (פ"ח דה):

יבין תפארת ישראל

בויעו

פ"ט (א) ועי' מה שהקפיתי על זה במסכת שבת [פ"ג ס' ג']. ולולא מסתפיה היה י"ל איפכא דקס הוא הדק הנשאר בשבולה, והוא לשון רדוד, כמו מקשה תעשה, ותבן הוא הנשאר בצרף, שהוא לשון ציין, שעליו נכנסה התבואה ע"י ייקוחו מהארץ, ומלמד ראייתי שם [כמ"ש פ"ג דשבת ה"ג], ג"כ לא מלאו תבן טע"ג המטה, רק קס טע"ג המטה, [שבת פ"ג מ"ה], דמדלרא סדק רך, מיוחד לשכיבה, ומתקצר ג"כ ממקראות שדברו בו חכמים הכל בשלשן תורה, כדכתיב יאלכלמו קקס, דמדהוה דק יתיר מהתבן הנשאר בצרף, מתלכב מכה, וכ"כ מה"ש קקס לפני רוח, מדדק וקל הוא, וכ"כ לקושש קס לתבן, ר"ל לע"ד שהיו רגילין ליטול תבן ללוות כטיס, שעל ידי עניו אוגד יתיר חלקי הטיס שבזביות זכ"ל שלא תתפרר הלבניה, רק מללא הניחוס המצרי' לילך בשדותיהן לעקור התבן, והרבו לקושש קס נדף המפורז בשוקים וברחובות, ולקחוהו תחת תבן. משא"כ תבן ומספוח רב עמו, דלוחו ששאר בצרף בתחית השבולה, אמר הכתוב מה לתבן את הבר גלס ה', ר"ל ששפל ורחוק ממנו [ירמיה ל"ג]

ר"ע מברטנורה המקבל שדה מחבירו פרק ט בבא מציעא תוספת י"ט נח

ציונים

שנה : ב בית השלחין . קרקע יבשה שאין לה מי גשמים : או בית האילן . וכשביל האילן הוא חביבה על הארץ . שטעל חלק בפירות בלא טורח : יבש המעין . שבה . שממנו משקין אותה : טן חבירו . אם קבלה בחבירות כך וכן טורח לשנה .

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

כהן [כחבירו] והיא בית השלחין (א) או בית האילן (א) . יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חבורו (ב) . אם אמר לו חבור לי שדה בית השלחין זה או שדה בית האילן זה . יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חבורו (ג) . המקבל שדה מחבירו (ד) והובירה (ה) . שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו . שכך כותב לו אם אוביר ולא אעביר (ו) . אשלם במיטבא (ז) : ד המקבל שדה מחבירו (ח) ולא רצה (ט) רנבש . ואמר לו מה אכפת לך הואיל ואני נותן לך חבורה (י) אין שומעין לו . מפני שיכול לומר לו למחר אתה יוצא ממנה ומעלה

שדה מחבירו (א) והיא בית השלחין (א) או בית האילן (א) . יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חבורו (ב) . אם אמר לו חבור לי שדה בית השלחין זה או שדה בית האילן זה . יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חבורו (ג) . המקבל שדה מחבירו (ד) והובירה (ה) . שמין אותה כמה ראויה לעשות ונותן לו . שכך כותב לו אם אוביר ולא אעביר (ו) . אשלם במיטבא (ז) : ד המקבל שדה מחבירו (ח) ולא רצה (ט) רנבש . ואמר לו מה אכפת לך הואיל ואני נותן לך חבורה (י) אין שומעין לו . מפני שיכול לומר לו למחר אתה יוצא ממנה ומעלה

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

דמעיקרא לא גלי דעתיה דמסוס מטיין או אינן טפי לה בחבירות : חבור לי בית השלחין זו . גלי דעתיה דכשביל שהוא בית השלחין טפי לה ומכרה ממנו : ג המקבל שדה . למחלה לשלים ולרביע : ה הובירה . שלא חרש בה . ולא זרעה : אם אוביר . אעשה כורה : ולא אעביר . ולא אעשה בה פטולה הראויה לה : אשלם במיטבא . כפי מה שהיה ראויה לעשות אם הייתה חרושה וחרושה כראוי : ד ולא רצה לנכש . לנקות הפטולה מעשבים רעים . שמתיש כח הקרקע ומעבדין החבובה מלפלות : מה איכפת לך . אם יחסר חלקי שהעשבים מחשיין השבלים . אתן לך חכירוך כך וכן המקבל

איתא בגמרא דמתניתין בין בחבירות . בין בקבלות . ומיהו לענין הדיוק דהא יבש הגהר הגדול דהוי מכה מדינה . איכא בינייהו לאחרונים המחברים דסברי דהכל נמי דוקא בחבירות מנכה . אבל בקבלות לא . כמו באלה מנב דמתניתין ו' : חבור לי בית השלחין זה . כתב הר"ב גלי דעתיה דכשביל שהוא בית השלחין טפי לה . וכן ל' רש"י . ולעשה דגמרא הכי הוא מדקאמר זה . מכלל דקאי בגוה עסקין . בית השלחין למה ליה למימר . דקאמר ליה בית השלחין דקיימא השתא . משמע דלישנא יתיירא דבית השלחין דייק . אבל הר"ף העתיק בית השלחין זו למה לי . וכו' הרמב"ם בפ"ח מה' שפירות שלא אמר ליה הוה . אלא כמו שאמר ליה כמות שהיא עשה : ג המקבל שדה . כתב הר"ב למחלה וכו' . אכל בחבירות לא שייך . דמאי שמין איכא . חבירות יתן . רש"י : המקבל שדה מחבירו . ג' הר"ף ומשוכה בה הוצינה . וכן העתיקה הרמב"ם פ"ח מה"ט : שבך כותב לו וכו' . כלומר שכך רגילין לכתוב . ולפיכך אע"פ שלא כתב כמו שכתב דמי . דאי דוקא שכתב פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לא גזים . אלא אשלם במיטבא התנה . וסופות [פרק איזהו נשך דף ע"ד] . עמ"ש במ"ה : שבך כותב לו . דהא לא כן פטור . ועיין [מ"ט] במשנה ג' פרק בתרא : ד ולא רצה לנכש . ופירושו במקום שאין שם מנהג [שלא] לנכש . אבל אם נהגו שלא לנכש הכל הולך אחר המנהג כמ"ש המגיד פ"ח מה"ט וטעמו דהא בריש פרקין [כמ"ש דבבור לחרוש] אמרינן באחרת דנהיגי שלא מנכשי ואיל איהו וככשי מהו דתימא וכו' : ואני נתן לך חסרך . והא ליתא אלא בחכרפתא [כדפירש הר"ב בכך וכן כורין] דאי בקבלות פשיטא מי מני אמר ליה מאי איכפת לך . רש"י : ומעלה לפני עשבים . כלומר אפילו אמר ליה באחרונה אני חורש אותה . מצי א"ל שמעלה לפני עשבים ע"י הזרע שטפל מסן לארץ וינמחו לשנה הבאה . ולו לא חויעל החרישה . גמרא :

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

כחמיס למוד . כמו שכתבתי בפרק י"א דמולין סוף מ"א [ועיין עוד בפירוש הר"ב ספ"ז דלניס *ומ"ב פרק י"ח דלהלות] : ב בית השלחין . כתב הר"ב קרקע יבשה וכו' . וכריש מועד קטן מפרש הר"ב דשלחין כמו משלתי ע"ס . ומתיר ואל לק

יבין תפארת ישראל יבין

דלכפי חולקים בקנים , מדקנו אותן בשותפות [שכ"ז] : ט בקבלות או בחבירות : י קרקע עיפה ויבשה שאין לה גשמים ולריחים להשקותה , והיא בה מעין טעל ידה יסקה הארץ בקלות : יא שעי' האילן והמעין שבה , חביבה להארים : יב דאף שחביבין לו , היה לו לפרש ששביל אלו חכר : יג ובלא חכר מלת זה , ג"כ מנכה , וי"א דיש חילוק , דבאמר ממכר בית השלחין אחכר לך , אינו מנכה , ובאמר חוכר בית השלחין אני חוכר , מנכה , דסתם שלחין יש בו

ד [את ענה] תוי"ט ר"ח שכך . דאליב פטור . ומ"מ בכתב לא הוי אסמכתא כיון דלא גזים דהא מ"מ הבעלים פטירידי . אבל אם כ' אשלם אלפא הוי דכיון דגזים דקונם עצמו הוי אסמכתא . ומ"מ צריך כ"ה בכל מקום נמשך רק מ' אמשטרס והלאה כלפינו : נמשכ' את חכירך כתי"ק את חכורך . אין שומעין לו . דנ"ל לא אמר בלשן נכתי' לא אמר ולא כלום . וכו' וכו' (ב) ונמשכ' ליה . שיכול לומר (ג) . כתי"ק ונכתי' וכו' (ד) וכו' (ה) . שהוא אומר לו וכו' . נמשכ' וליה . ומעלה . דנ"ל ונכתי' וכו' (ו) (ז) וכו' . נמשכ' ויהא מעלה נמשכ' ומעלה . כתי"ק ויהא מעלה ; כתי"ק (ח) ואתה מעלה נמשכ' ומעלה .

רע' מברשורה המקבל ישרה מחבירו פרקט בבא מציעא תוספת י"ט

ציונים

אם יש עדים כי גר הרשב"א
 כ"י ע"ס ס"א וצ"ל ועי'
 בהשגחה ובמ"ל ס"א ע"ס
 ח"ט ע"ס ק"י ס"א ע"ס
 וכן המלה אשה כ"י ולא
 יכנס ליתרו. ק"י ע"ס
 מ"י ע"ס ס"א הנה לזה ע"ס
 ס"א ע"ס ס"א קמ"ל ס"א ע"ס
 ס"א ע"ס ס"א הנה לו ע"ס
 כלום. מ"י ע"ס ס"א ע"ס
 בהשגחה ובמ"ל ס"א ע"ס
 מ"י ע"ס ס"א ע"ס ס"א
 סמ"ט ו' ע"ס מ"י ע"ס ס"א
 ע"ס ע"ס ס"א ע"ס

שכרו. שכרי לא השהה אורו אלא הוכעו ממנו כ"ד ולא רעו
 ליתן לו ושיאו אורו לעמוד השחר. ע"כ: אם יש עדים שתבעו.
 פריך בגמרא והא קא תבעיה [ניה] קמן ומסוק דיש עדים שתבעו
 כל זמנו פירש הרא"ש כגון שזר יום בסוף הלילה. ופריך לילה
 בסוף היום. ופריך ולעולם יו לא
 פרע ליה. ופי שכיר משהה שכרו
 כ"כ זמן ארוך. אמר רב (ט) עוקבא
 בר חמא כנגד אורו יום של תביעה.
 פירוש אינו נשבע וטעם אלא למחר
 בלכד. שהוא כנגד אורו יום של
 תביעה. אבל מכאן ואלך המזינא
 מחבירו עליו הראיה. הרא"ש: גר
 חושב. כתב הר"ב דכתיב רעך וכו'
 ומפרש בגמרא דממעטין גר תושב
 מרעך ומרביעין בהמה וכלים מאלהך

ומדכר. ולא חסיד בעל הבית שהוא עובר על כל תלין:
 גר תושב. שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבלות אין בו
 משום לא תלין. דכתיב ברישא דקרא רעך. רעך ולא גר תושב:
 ין המלוות את חבירו. והגיע זמן ולא פרעו: לא ימשכננו.
 ליקח ממנו משכון בעל כרחו ואפילו
 בשוק. אלא ע"י שליח בית דין.
 יקח ממנו ברשות ב"ד: ולא יכנס
 לביתו. אפילו שליח ב"ד לא יכנס
 לביתו. וכל שכן בעל חוב עלמנו:
 היה לו שני כלים. וחובו כנגד
 שניהם ומשכנו בשניהם: נוטל אחד
 ומחזיר אחד. בשעת שהוא לריך לזה.
 יחזירנו

שנויי נוסחאות

אם יש. כמש"ל וכפ"ה
 ואם. שתבעו. ור"ס
 כמ"ק וכלל הכ"י ונד"ל
 וכמש"ל; כמש"ל וכמ"ס
 ד' קיווא ונתנוכה שתבעו
 בוסנו ומקא בהמס"ל
 בנ"י וכן הרי"ש בהמס"ל
 ש"ז ועי' בנ"י דיק"ק ע"ל.
 בשום ביומו חתן
 שברו. גד"ל. חתן
 שברו ולא תבא עליו
 השמש. ועי' תוספת
 א"ר ע"ו. (אך ע"ד
 בוקר). גד"ל וכפ"ה ליה.
 וכן יבא יבנם לביתו
 לישב. כמש"ל לא
 יבנם לביתו וישב וכו'
 כמ"ל (ב) ונס"ל בביתו
 וכו' לא. גס כמ"ק.
 משביתו. גד"ל ונד"ל
 וכמש"ל. את שבונו:
 ברוך תפסוד. ו'
 כמ"ל (ג). תפסוד והאיש
 וגו'; כמ"ס תפסוד
 והאיש אשר אתה נושא
 בו יצוא אליך את
 העבד החוצה: גד"ל
 וכפ"ה תפסוד ואם
 משבנו חייב כחזיר לו
 היו לו וכו' מביא לדגור
 ואם משבנו ומפסו
 וכמש"ל דכ"י הוא אומר
 ותן את משבנו כו'. עי'
 בהשגחה ח"ט ע"ס (ולפי
 תוס' לא היה תוספת
 ה"ל). עי' כחן ובהשגחה
 ד' ו' ע"ל ד"ס מהיר כו'
 ועי' עוד בהשגחה הגר"א
 בנ"י כחן וכו' ע"ל
 ש"ס בהשגחה גס כתי'
 הרשב"א כ"י וכמ"ס גס
 בנ"י. הנה לו. כתי'
 וכמש"ל היו לו ועי'
 דגור הקודם. ובגמרא.
 גד"ל וכמ"ס וכו' ע"ל
 (ו') וכמש"ל מחזיר...
 כמ"ס ליה.

אינו נשבע ונוטל (ח). אם יש עדים
 שתבעו (ט). הרי זה נשבע ונוטל (ס). גר
 חושב (סא) יש בו משום ביומו חתן שברו
 ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך
 עד בוקר (סב): ין המלוות את חברו (סג). לא
 ימשכננו (סד) אלא בבית דין (סה). ולא יכנס
 לביתו ליטול משבונו (סו). שנאמר (דברים
 כד) בחוץ תעמוד. היה לו שני כלים (סז). נוטל אחד. ומניח אחד (סח). ומחזיר (סט)

ולא אמרין איפכא. משום דמסתבר לרבות בהמה וכלים שכן ישנן בכלל ממון רעך. גר תושב אינו בכלל ממון רעך: ין לא
 ימשכנו אלא כ"ד. פירש הר"ב ליקח ממנו משכון בעל כרחו ואפילו בשוק. ואומר ר"י דמדריבין הוא. כדקאמר בגמרא. בעל
 חוב. ניתוח נמי לא. גזירה שמא יכנס צביתו. תוספות. וכן כתב ר"י. ומדרי"ר ואל"ק כתב בש"ע סימן ל"ז דהרמב"ם והטור
 סבירא להו דמן התורה עובר אפילו בחוץ. ויהיב טעמייהו. דביטו דכתיב בקרא דלא תבא אל ביתו לעבדו דלאו דוקא אלא הוא
 הדין או כל שכן דלא ישימט בחוקה מה שעליו או שבידו. בפגשו בו בחוץ. ושליח בית דין שרייה קרא. דהאיש אבחוץ תעמוד
 קאי. עכ"ד. ולריך לומר דבגמרא דקאמר שמא יכנס וכו'. טעמא דקרא מפרש. ולא גרס גזירה כלשון התוספות. וכן לא גרסינן
 בהשגחה שבידיו: ולא יכנס לביתו. פירש הר"ב אפילו שליח בית דין וכו'. וכתב הרא"ש תימה והא לא ימלא בידו היאך
 יכפוהו לפרוע מלוואו. ולפירוש ר"ח ניהא דמפרש דלא מיירי במשכנו לפרעונו. אלא שרואה להיות בטוח במעותיו. אבל כשרואה
 לפרע ממנו. שליח בית דין נכנס לביתו. ע"כ: שנאמר בחוץ תעמוד. דהטעם ממשע שאלמר בחוץ תעמוד [ויזינא חליך העבד]
 אינו יודע שהאיש אשר אתה נושא בו יצוא. אלא מה תלמוד לומר והאיש לרבות שליח בית דין: ובגמרא אחד. כלומר אחר שנטל
 שניהם למשכון מניח את שהוא לריך לו והדר מפרש איהו מניח. ונקט ליה בלשון חזרה. והר"ב העתיק ומחזיר אחד. וכן הגירסא
 (א) כ"ה תוס' ד"ר וכמו שרא' ברא' אך בגמרא לפשו חמא בר עוקבא ועי' ד"ס (אות ח')

תפארת ישראל

יבין
 דשכח. ודוקא בית עדים ששכרו ושעשה המלאכה, דאל"כ כ"ב נאמן
 במנו (ב): גר דכדמיני זמניה, רמי אכפשיה ומדכר, שלא יעבור
 בכל תלין, ולהכי ישבע כ"ב הוסת ופטר. [ואי"ל איכ' בתעו
 ממונו, ניהא בע"כ המתיתו לו עד סוף הזמן שתלמינו, שמא אכזר, ולא
 לא אכזר, אוכל לשבע אז. י"ל דחוקה בע"כ שאינו עובר בכל תלין ואם
 מהני רק בחשיפ נמי שאין שכיר דהוסת שכרו עד סוף זמנו, ודאי תבעו
 פרע, אבל אם איתנו נכריה לכירי ע"כ ימתין עד סוף זמנו, לא יהיה
 הכ"ב רמי אכפשיה, מדאין אדם חושבו. ומה"ט גס כמורה כ"ב במקלה לא
 מהני דרמי כ"ב אכפשיה שלא ישבע עד"ל נפק, דהכי כהא לא מסייע חוקה
 דשכיר לא משהה שכרו]: (ג) ר"ל שכל זמנו היה בתביעה, דהיינו
 שתבעו בסוף זמנו בעדים, והיבט שישלם אחי"כ, אי"כ הוי שמעו
 שלא פרע חוץ זמנו: (ד) עונה א' אשר התביעה, והוא א' יום א'
 לילה, דכשפיה זמנו בזילה ותבעו בסוף הלילה, ולאמר שישלם אח"כ,
 אז ביום שאמריה נ"כ נשבע ונוטל, וכן לעולם בתבעו ואמר שיהיו
 אח"כ נשבע ונוטל עונה שלאחר התביעה [ת"מ ס"ט ולרי"ק ורש"י אינ'
 נשבע ונוטל רק יום א' אחר זמנו]: (ה) שקבל עליו כ"ד לקיים ז' מלוה,
 והן אבר מן החי, ברכת הסס [היינו שלא לקבל, ודלא כראינונר
 פהוילפוארן בקי קמ"ל מדעבונר, שפירש בחומש על כפרת כהש"ב דר"ל
 לנדר ככות וס', והוא דכרי נורות כשול], בגל, דיעין [וסי' א'ב'ג'ד']
 ונ' מלת ראשיות, שהן, ע"י, ג"ע, ס"ד. ואין מקבלין גר תושב
 רק בזמן שהיבול נובג [ערכין כ"ט א']: (ו) דכתיב סס ברישא
 רעך, לנעוטי גר תושב: (ז) והגיע הזמן ולא פרעו: (ח) אפילו
 שלא צביעו: (ט) כ"ד שולחין שולחן למשכנו: (י) אפילו שליח ב"ד
 לא יכנס למשכנו, ואפילו לכחוש שס כל אשר להלוה לא יכנס, רק
 כשימלא לו דבר בחוץ, יקחנו ממנו בחזקה ואפילו להכותו רח"ל
 כשמלאן ליתן [ל"ז]: (יא) וחובו כנגד שניהן: (יא)

כדמפרש ואולי, מחזיר וכו': (טז) מחזיר גרסינן
 ופ'

תוספות ריעך

עובר בלי"ת שנאמר ולא תבא וכו' וגר תושב יש בו משום ביומו
 חתן שכרו ואם אחריו אינו עובר בלי"ת הרי פבורא להריא דגר תושב

הוהב פשיט ב' כלים. פ"ו יותני מ"ו. פ"ו ה"ב: ולא הוהב ט"ו. פ"ו ט"ז. פ"ו ט"ז. פ"ו ט"ז:

שנויי נוסחאות

הוהב משום ב' כלים. כתיב חויב. כתיב חויב. וחייב עליה בשני כלים וכה"ל עליה גם כתיב. וכה"ל רחום. כתיב וכו'. (כ') לא. וע"י ר"ף; כתיב לא על. (אמר) כתיב ליה.

תוספות חדשים

יג חו"ט ד"ח וחייב כו' וקמ"ל כו' דל"כ כו'. הקשה הבמ"ז איך חוסך הדעתין כך והלא כיון שכל ר"ח מהס הכו' הוהב נפש דל"ט יכול לעשות מלאכתו נאמך מהס ואל"כ אף דלא מהייב משום הוהב רחום ה"א מיהת מייב משום חובל נפש ויש ליישב דהוהב חולק לכתובת ר"ח נמנמך דכתיב כלבד חייב כו' מלבד משום חובל נפש. וד"ק. (ש"ל):

(פ"י) א"י כתיב שחיה נכנס ויזיל אלה שחיה ועכ"ל ול"ן כשמועתי דיקא כר"ס. וכן נוסחא דיהודי כספי. כתיב דע טבול טוה דה"ה חוסים כשהדין כתיב על"ה כתיב ד"ה משיח"ה מ"י שחיה נכנס ויש ליישב דל"ט כתיב ד"י פד"מ.

שיכולין ז"ד למשכן קרקע. כמו להפרע מקרקע. דמשכון יתיר טוב לו ללוה: וחייב משום שני כלים. פירוש אפילו בהתרתה אחת. אם חבל בפעם אחת רחים ורכב והתרו בו משום לא יחבול רחים ורכב. לוקה שחים. דאי בשתי התרות אפילו רחים ורחים חייב. כדאמר גבי גזיר [במשנה ד' פ"ז דגזיר] אמרו לו אל תשעה אל תשעה. חייב על כל אחת ואחת. ואין לומר דלעולם איירי בשתי התרות וקמ"ל דרחים ורכב אינם כלי אחד. שלא להתחייב אלא עד שיחבול שניהם. דל"כ הוה ר"ע מברטנורה

והיא (*) נכנסה ויולדת אלנק. אחת משיחה שם רע בשכנותיה. אבל עשירה. דליכא למימר הכי. אימא ממשכנין. קממטע לן הוי חנא דלא. דכתיב לא תחבול בגד אלמנה. אחד עניה ואחד עשירה במשמע: משום שני בליים. העלויה רכב. והתחנותה רחים: בפני עצמו הוא. ההרואותיהן חלוקות ולא הוי לאו שבכללות. וכן זג ומרנן דבמשנה ז' פ"ז דגזיר. כדמסקי התוספות. וז"ל: לא על רחים ורכב שנאמר בפירוש בכתוב אמרו חכמים שהיבו הכחוב שנים. אלא על כל דבר וכו' והייע דתינא חבל זג של ספרים. ונמד של בקר. יכול לא יהא חייב אלא אחת. ח"ל לא יחבול רחים ורכב. מה רחים ורכב שהן מיוחדים שני כלים. ועושים מלאכה אחת וחייב כו' אף וכו'. [כרייתא בממרא]:

ולא רחים ורכב כלבד אמרו. כלומר מה שאמרו חכמים דחייב בשני כלים. אף ע"פ שהם למלאכה אחת ולמדו זה מן הכתוב. לא על רחים ורכב שנאמר בפירוש בכתוב אמרו חכמים שהיבו הכחוב שנים. אלא על כל דבר וכו' והייע דתינא חבל זג של ספרים. ונמד של בקר. יכול לא יהא חייב אלא אחת. ח"ל לא יחבול רחים ורכב. מה רחים ורכב שהן מיוחדים שני כלים. ועושים מלאכה אחת וחייב כו' אף וכו'. [כרייתא בממרא]:

יכין תפארת ישראל יכין

עו) האבן התחתון נקרא רחים, מדמהוזהו בהרחיים, שהוא הן [גשטעטל] כל"ה, והאבן העליון הסובב עליו נקרא רכב. ולא הוה לאו שבכללות, דהרי מפורש כל א' בקרא: עו) אוכל נפש ממש, כעריבות ויורוס שמשלתי בהן, וה"ה סבין של שחיטה, או כל דבר שר"ך לו מאד, כמלבוש שעליו, וכלים שאוכל בהן, ומטה ומסך שיטן עליהן, ובמשך א' מאלו חייב להחזיק לו, אבל שאר כלי אומנות שאין עושין בהן אוכל נפש, כגון ספרים והויטין, ופירות של חרישה, או אפילו כלי אוכל נפש נוסף כש"ל נהן, ממשכנין. מייכו בנותן לו הוה בעלמו למשכנות כלים של אוכל נפש, ואפילו

ר"ע מברטנורה הבית והעליה פרק י בבא מציעא תוספת י"א ציונים

פ"י א הבית והעליה נ"י קמ"ל כו' דל"כ כו'. פ"ו חייב משום שני כלים וחייב עליה בשני כלים וכ"ה עליה גם כתיב. וכה"ל רחום. כתיב וכו'. (כ') לא. וע"י ר"ף; כתיב לא על. (אמר) כתיב ליה.

שנויי נוסחאות

פ"י א ובעפר. כתיב ובעפר של חומה. ורואין אילו אבנים הראויות. כמס' ר' רואין אילו אבנים ראויות וכה"ל כתיב [וסם יתח' למלת אבנים]: כתיב רואין אלו אבנים ראויות; כתיב. אלו הן אבנים הראויות; כתיב. ד' ויניח, ריזח ומנוכה. העשויות ועי' ש"ג סוסה פ"ה מ"ג. (אם) ה"ח. ד"ז וכתיב' וכתיב' (כ') וכמס' ע"י ליה.

ראשון לציון

פ"י א הר"ב ר"ח שנייה חולקים. לפי שאין ניכר של עליון (ולו) אבנים של תחתון כו' ז"ל הוה אבנים כו' וז"ל אבנים כו' וז"ל:

פרק י א הבית והעליה של שנים. הבית של אחד ועליה של אחר: שניהם חולקים. לפי שאין ניכר אלו אבנים של עליון. ואלו אבנים של תחתון: ורואים אלו אבנים הראויות להשתבר. שאם נחבס הבית מיסודו ונפל תחתיו יש לדעת שהתחנות נשברו. ואם עליוט של כוחל נפל להן ממנו הרבה העלויות נשברו שנשלו ממקום גבוה. והתחנות שלמות שנשלו ממקום נמוך. ורישא דהנא שניהם חולקים

פרק י א הבית והעליה של שנים *) שנפלו. שניהם חולקים. בעצים ובאבנים ובעפר (ו). ורואים אילו אבנים הראויות להשתבר. אם היה אחד

לפי שלו. וזה טעם לפי שלו. אבל גרסה אחרת [פ"ד מה"ט] והרשב"ה ז"ל רש"י אפ"פ שהאחד גבוה וכו'. ותמהו עליו. והלשון שכתב הר"ב שאין ניכר אלו אבנים של עליון ואלו אבנים של תחתון וכן לשון רש"י. גם המגיד העתיקו כן. גם הב"י סימן קס"ד. והחכמה שלמה הגיה במקום אלו איזו. ואין הנסחה מוכרחה שרש"י לשון משתינו קטק דהנן נמי ורואין אלו. והמכוון איזו. והרמב"ם בחבורו פרק רביעי מהלכות שכנים העתיק רואין איזו: שניהם חולקין. עיין מ"ש במ"ג: חולקים. כתב הר"ב מיירי שגם הסתל כלילה. וטעם אה אבנים ואותם שפיט אלו לעלמא דלא מליט לשיינינהו. נמרא. ותו בגמרא דאפילו הן ברשות אחד מהם לא הוי איזק המוילא מחבירו עליו הראיה. דלא חשיבין ליה מוחק. דשותפין לא קפדי אהודי למקטי רשות ידידי. הלכך ברשותא דהאי נמי יהבי דהא לא קפיד עליה מלאשולה דוכחא. ועיין [מ"ש] ברפ"ק דב"ז: ובעפר. שכן היה דרך בנייהם לחבר האבנים בעפר. כענין שנאמר [ויקרא י"ד] ועפר אחר יקח וטח את הבית: הראויות להשתבר. אם יש אבנים שבויות. שאבניהם של לבנים הוי. רש"י. [*עיינין [מ"ש] ברפ"ק דב"ז על הא דהנן וזו מן ג' רגלים]: אם היה אחד מהן מכיר מקלט אבניו ונעץ

יכין תפארת ישראל יכין

פ"י א בית של א' ועליה של א': ב) כל א' יכול כפי גובה כתיבים: ג) ר"ל העיט והסוד, ואפי' הו' מוחק, עכ"ל שותפין קודם [סדר גזיקין ח"א] ז"ל

ר"ע מברסגורה הבית והעליה פרק י בבא מציעא תוספת י"ט סב ציונים

התחמונה המוטלים עליו לבנות: בונה בית. ותקרה התחמונה שעליו. ויושב בבית עד שיתן לו יליאותיו. ואמר כך יולא ממנו ובונה עלייתו: אמר רבי יהודה אף זה דר ר' בתוך של חבירו. אם כן הוא בעל העליה זו כשהו מחזיר לו יליאותיו.

לבעל הבית לבנותיה והוא אינו רוצה לבנות. הרי בעל העליה בונה את הביתו ודר בחוכו עד שיתן לו את יציאותיו. רבי יהודה אומר אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכריו אלא בעל העליה בונה את הבית ואת העליה ומקרה את העליה ויושב בבית. עד שיתן לו את יציאותיו: ד' וכן בית הבר' שהוא בנוי בסלע. ונגה אחת על גביו. ונפתח. הרי בעל הגנה יורד וזורע למטה. עד שיעשה לבית ברו כפיין. הכותל והאילן. שנפלו לרשות הרבים והזיקו פטור מלשלם. נתנו לו זמן לקיץ את האילן ולסתור את הכותל. ונפלו בתוך הזמן פטור. לאחר הזמן. חייב בו:

הבית. ל' ס"ב לבנות החמונה והתקרה התחמונה. וכן ל' רש"י. ולכאורה זה דלא כדברי תוספות והרא"ש שכחצו במשנה דלפול דכשחפסי אין התחמונה חייב בהעמדת התקרה. וכן הבין דכריו הכ"י סימן קס"ד. וקשה דהטור כתב בשמו בדרן השני לעיל דדפשו כהתחמונה. וכתב מהר"ר ואלק כהן דלא כתב רש"י כן אלא הכא דנפלו לגמרי שכחצו לחזור ולבנותו. ודאי מוטל על התחמונה לבנות ביתו. ואין בית בלא תקרה. והעליו יבנה עלייתו עם הקרתו או גגו שפל גבו. אבל לעיל חף רש"י מודה כיון שלא נפלה אלא נפתחה. ומסתמא ארעא דהכי נכנסו בתחלה. שכל אחד יתן מה שהוא לרדף לו הרי בעל הבית אין לרדף להתקרה כיון שיש גג על גבו. פ"כ. ובאמת אזי לאו דכרי הטור שכחצו קן בשם רש"י לא היינו מוכרחים לחלק דאף על גב דסבירא ליה דאף בכוחים על התחמונה לעשות התקרה לא קשיא אמאי מוקמינן מתניתין דלעיל בשוכר ומשכיר משום דתרתו בשותפין למה לי. כמו שכחצו נמוקי יוסף. ועוד.

למיעבד אטום הוא: נתנו לו זמן. כ"ד שלשים יום. לסתור ולקץ.

למיעבד אטום הוא: נתנו לו זמן. כ"ד שלשים יום. לסתור ולקץ. ומציא רביה מדהקן בר"ש מולקין. ואי איתא דעליון כותן תקרה ומציא רביה מדהקן בר"ש מולקין. ואי איתא דעליון כותן תקרה ובעינן מ"ש במ"ד פ"ק דכ"ב: ויושב בבית התחמונה. כתב הר"ב דהוה ליה זה לא נהנה שהרי עליו מוכנת לדור בו וכן פירש"י. וכחצו התחמונה וקשה דלא נהנה הוא שאין לרדף לעלות. ונראה דגרסינן ומקרה את העליה ויושב בתוכה. פירוש בעליה ולא יניח לבעל הבית לכתום בחוכו עד שיתן לו יליאותיו. פ"כ. ומ"ש הר"ב עוד וזה לא חסר דהא לא הוה בני לה וכו'. כתב ג"כ וא"ל ואמאי אינו חסר והרי מחזיר לו כותלו בעטן כסדר שם. לפיכך כתב הרשב"א ז"ל דמהא שמעינן דכל שזה אינו נהנה אפי"ן לרדף חסר. פטור. שאינו אלא כמונעו ליכנס לביתו שהוא פטור. והבא עוד רביה מדהקן [לעיל] פרק המקבל [דף ק"ד המקבל] שדה מחזירו ומשוכה בה הוציאה חייב. ואמרינן טעמא משום דרשינן לשון הדין שכן כותב לו וכו' משמע דהא לזו הכי פטור. וכן דעת התוספות [ד"ה ויושב]. וכן כתב הרשב"א ז"ל. ומ"ש הר"ב עוד וזה לא חסר דהא לא הוה בני לה וכו'. פירש הר"ב בית כדי שלא יתקלקל בית הבד שלו. משא"כ בבית של שותפין שאינו לרדף לתקרה. כי די לו בגג. כמ"ש במשנה ב'. ונ"ל דהיינו טעמא דהקן וכן נוסח שהוא כמו הדין הסמוך דמיירי בשותפין. ומיהו לענין הדין כל שכן בשוכר ומשכיר: וזורע למטה. משמע דלגמרי יורד וזורע למטה כשיפור כל גתו [דאין זורעין להלאין] ואף על פי שכל שאר בית הבד ממופה בקריו. אפטר לזרוע זרעים שאינם לריסם לגמרי כעין חזרת דתקן כפ"ג דעבודה זרה [מ"ח] ב"י סימן קס"ח: ביפין. כתב הר"ב תקרה עשויה בטגול וכו'. ועל שם שהיא כפופה בטגול נקראין כפיין. לשון הלבוף כאגמון [ישעיה ל"ח]: פטור. כתב הר"ב דאגום הוא. וכפירש"י. ומסיים ג"כ וא"ל מיירי דוקא שגאלו כראוי. אבל שלא כראוי חייב דהניח בשותפתא נפל הכותל מחמת [הזעות]. מחמת הרוח. מחמת הנבמים. אם בגאלו כדרכו פטור. ואם לאו חייב. וכי תקן פטור בין בזקין דשעתא נפילה. בין בזקין דלאחר נפילה. בשעת נפילה. משום שכיון שגאלו כדרכו כדרכיבנא. אטום הוא ופטור. לאחר נפילה גמ' כל שלא היה שהות לסלקם אטום הוא. ואפילו כשהיה לו שהות משכחת לה דפטור. במפקיר נזקין דקיימא לן [בפ"ג דב"ק] [דף כ"ט] מפיקר נזקין לאחר נפילה אונס פטור. פ"כ: לאחר הזמן חייב. בין בזקין דשעתא נפילה. בשעת נפילה דפוטע הוא [שהיה ליה לסתור ולקץ עוד הזמן] לאחר נפילה אפילו במפקיר נזקין גמ' חייב. דמפקיר נזקין שלא כנפילת אונס חייב. ג"כ. וכי תקן נהנו לו זמן לקיץ ולסתור. נתנו לו זמן לקיץ ולסתור ולפטור קאמר. תוספות פ"ק דב"ק דף ו' [ד"ה סינו]. ושם כתבו דשעתא נפילה דומה לאש

ומעצבה הרי יש לו תקרה ומעצבה דגג ג"כ. והיה לו ליטול מן הספר יותר מחבירו. פ"כ. אבל לזקן רש"י בפירוש המשנה דהתם תולקים לאו דוקא הוא בלא הכי: רבי יהודה אומר אף זה דר כו'. פירש הר"ב קסבר זה נהנה זה אינו חסר חייב ועיין מ"ש במ"ד פ"ק דכ"ב: ויושב בבית התחמונה. כתב הר"ב דהוה ליה זה לא נהנה שהרי עליו מוכנת לדור בו וכן פירש"י. וכחצו התחמונה וקשה דלא נהנה הוא שאין לרדף לעלות. ונראה דגרסינן ומקרה את העליה ויושב בתוכה. פירוש בעליה ולא יניח לבעל הבית לכתום בחוכו עד שיתן לו יליאותיו. פ"כ. ומ"ש הר"ב עוד וזה לא חסר דהא לא הוה בני לה וכו'. כתב ג"כ וא"ל ואמאי אינו חסר והרי מחזיר לו כותלו בעטן כסדר שם. לפיכך כתב הרשב"א ז"ל דמהא שמעינן דכל שזה אינו נהנה אפי"ן לרדף חסר. פטור. שאינו אלא כמונעו ליכנס לביתו שהוא פטור. והבא עוד רביה מדהקן [לעיל] פרק המקבל [דף ק"ד המקבל] שדה מחזירו ומשוכה בה הוציאה חייב. ואמרינן טעמא משום דרשינן לשון הדין שכן כותב לו וכו' משמע דהא לזו הכי פטור. וכן דעת התוספות [ד"ה ויושב]. וכן כתב הרשב"א ז"ל. ומ"ש הר"ב עוד וזה לא חסר דהא לא הוה בני לה וכו'. פירש הר"ב בית כדי שלא יתקלקל בית הבד שלו. משא"כ בבית של שותפין שאינו לרדף לתקרה. כי די לו בגג. כמ"ש במשנה ב'. ונ"ל דהיינו טעמא דהקן וכן נוסח שהוא כמו הדין הסמוך דמיירי בשותפין. ומיהו לענין הדין כל שכן בשוכר ומשכיר: וזורע למטה. משמע דלגמרי יורד וזורע למטה כשיפור כל גתו [דאין זורעין להלאין] ואף על פי שכל שאר בית הבד ממופה בקריו. אפטר לזרוע זרעים שאינם לריסם לגמרי כעין חזרת דתקן כפ"ג דעבודה זרה [מ"ח] ב"י סימן קס"ח: ביפין. כתב הר"ב תקרה עשויה בטגול וכו'. ועל שם שהיא כפופה בטגול נקראין כפיין. לשון הלבוף כאגמון [ישעיה ל"ח]: פטור. כתב הר"ב דאגום הוא. וכפירש"י. ומסיים ג"כ וא"ל מיירי דוקא שגאלו כראוי. אבל שלא כראוי חייב דהניח בשותפתא נפל הכותל מחמת [הזעות]. מחמת הרוח. מחמת הנבמים. אם בגאלו כדרכו פטור. ואם לאו חייב. וכי תקן פטור בין בזקין דשעתא נפילה. בין בזקין דלאחר נפילה. בשעת נפילה. משום שכיון שגאלו כדרכו כדרכיבנא. אטום הוא ופטור. לאחר נפילה גמ' כל שלא היה שהות לסלקם אטום הוא. ואפילו כשהיה לו שהות משכחת לה דפטור. במפקיר נזקין דקיימא לן [בפ"ג דב"ק] [דף כ"ט] מפיקר נזקין לאחר נפילה אונס פטור. פ"כ: לאחר הזמן חייב. בין בזקין דשעתא נפילה. בשעת נפילה דפוטע הוא [שהיה ליה לסתור ולקץ עוד הזמן] לאחר נפילה אפילו במפקיר נזקין גמ' חייב. דמפקיר נזקין שלא כנפילת אונס חייב. ג"כ. וכי תקן נהנו לו זמן לקיץ ולסתור. נתנו לו זמן לקיץ ולסתור ולפטור קאמר. תוספות פ"ק דב"ק דף ו' [ד"ה סינו]. ושם כתבו דשעתא נפילה דומה לאש

ומעצבה הרי יש לו תקרה ומעצבה דגג ג"כ. והיה לו ליטול מן הספר יותר מחבירו. פ"כ. אבל לזקן רש"י בפירוש המשנה דהתם תולקים לאו דוקא הוא בלא הכי: רבי יהודה אומר אף זה דר כו'. פירש הר"ב קסבר זה נהנה זה אינו חסר חייב ועיין מ"ש במ"ד פ"ק דכ"ב: ויושב בבית התחמונה. כתב הר"ב דהוה ליה זה לא נהנה שהרי עליו מוכנת לדור בו וכן פירש"י. וכחצו התחמונה וקשה דלא נהנה הוא שאין לרדף לעלות. ונראה דגרסינן ומקרה את העליה ויושב בתוכה. פירוש בעליה ולא יניח לבעל הבית לכתום בחוכו עד שיתן לו יליאותיו. פ"כ. ומ"ש הר"ב עוד וזה לא חסר דהא לא הוה בני לה וכו'. כתב ג"כ וא"ל ואמאי אינו חסר והרי מחזיר לו כותלו בעטן כסדר שם. לפיכך כתב הרשב"א ז"ל דמהא שמעינן דכל שזה אינו נהנה אפי"ן לרדף חסר. פטור. שאינו אלא כמונעו ליכנס לביתו שהוא פטור. והבא עוד רביה מדהקן [לעיל] פרק המקבל [דף ק"ד המקבל] שדה מחזירו ומשוכה בה הוציאה חייב. ואמרינן טעמא משום דרשינן לשון הדין שכן כותב לו וכו' משמע דהא לזו הכי פטור. וכן דעת התוספות [ד"ה ויושב]. וכן כתב הרשב"א ז"ל. ומ"ש הר"ב עוד וזה לא חסר דהא לא הוה בני לה וכו'. פירש הר"ב בית כדי שלא יתקלקל בית הבד שלו. משא"כ בבית של שותפין שאינו לרדף לתקרה. כי די לו בגג. כמ"ש במשנה ב'. ונ"ל דהיינו טעמא דהקן וכן נוסח שהוא כמו הדין הסמוך דמיירי בשותפין. ומיהו לענין הדין כל שכן בשוכר ומשכיר: וזורע למטה. משמע דלגמרי יורד וזורע למטה כשיפור כל גתו [דאין זורעין להלאין] ואף על פי שכל שאר בית הבד ממופה בקריו. אפטר לזרוע זרעים שאינם לריסם לגמרי כעין חזרת דתקן כפ"ג דעבודה זרה [מ"ח] ב"י סימן קס"ח: ביפין. כתב הר"ב תקרה עשויה בטגול וכו'. ועל שם שהיא כפופה בטגול נקראין כפיין. לשון הלבוף כאגמון [ישעיה ל"ח]: פטור. כתב הר"ב דאגום הוא. וכפירש"י. ומסיים ג"כ וא"ל מיירי דוקא שגאלו כראוי. אבל שלא כראוי חייב דהניח בשותפתא נפל הכותל מחמת [הזעות]. מחמת הרוח. מחמת הנבמים. אם בגאלו כדרכו פטור. ואם לאו חייב. וכי תקן פטור בין בזקין דשעתא נפילה. בין בזקין דלאחר נפילה. בשעת נפילה. משום שכיון שגאלו כדרכו כדרכיבנא. אטום הוא ופטור. לאחר נפילה גמ' כל שלא היה שהות לסלקם אטום הוא. ואפילו כשהיה לו שהות משכחת לה דפטור. במפקיר נזקין דקיימא לן [בפ"ג דב"ק] [דף כ"ט] מפיקר נזקין לאחר נפילה אונס פטור. פ"כ: לאחר הזמן חייב. בין בזקין דשעתא נפילה. בשעת נפילה דפוטע הוא [שהיה ליה לסתור ולקץ עוד הזמן] לאחר נפילה אפילו במפקיר נזקין גמ' חייב. דמפקיר נזקין שלא כנפילת אונס חייב. ג"כ. וכי תקן נהנו לו זמן לקיץ ולסתור. נתנו לו זמן לקיץ ולסתור ולפטור קאמר. תוספות פ"ק דב"ק דף ו' [ד"ה סינו]. ושם כתבו דשעתא נפילה דומה לאש

יבין תפארת ישראל יבין

לזה ועלייה לזה: ויד' הכותלים התחמונה: בונה בית. ותקרה התחמונה שעליו. ויושב בבית עד שיתן לו יליאותיו. ואמר כך יולא ממנו ובונה עלייתו: אמר רבי יהודה אף זה דר ר' בתוך של חבירו. אם כן הוא בעל העליה זו כשהו מחזיר לו יליאותיו.

ר' שהי נזרתי כח' ק"ה צ"ג
גימין כח' ע"א: כל שהעליון
הי' גי' פ"ד מה' שנים הי"ט
פ"ג ע"ג פ"ג מ"ג הי"ט
מ"ג קפ"ז פ"ג א' : סליק

שנויי נוסחאות

(א) (ה) מתקן ; כתיב
וה' (ב) יתא ; דג"י
יתא למלת הוא ; ר' ע"פ
(ג) ז' ; כתיב (ב)
יתא ; כמשי"ל על גבי.
והירק ; כתיב וכו"ל וירק.
אם ירצה ; דג"י וכו"ל
וכתיב וכו' (ה) וכו' מה
אם ; ז' בסוף ; כתיב
וכמשי"ל ומה וקנסיון.
ליקח ; כל ה"ל וכמשי"ל
ליטול ; (א) עפרו .
דג"י יתא ; א"ר יהודה .
כל הכי אמר לו ר"י .
את גנתו ; דג"י וכו"ל
וככל הכי וכמשי"ל .
גנתו עפר ; מאחר
שגנתו ; דג"י וכו"ל
וכתיב וכו"ל וכו' ;
וכמשי"ל וכו' מאחר .
זה על זה ; כתיב וכו"ל
זה על יד זה ; כתיב
על יד זה ; (ראוין)
מהיבן ירק זה חי .
דג"י וכו"ל מאין ירק
זה היה ויתא ז' יתא
כתיב וכמשי"ל (ונתם
מניין ; יוח) ; ז' יתא
כתיב (ושם ירק זה מניין
יהיה) ; אמר ר"ש ; כתיב
וככל הכי וכו"ל וכמשי"ל
וככל הספיקו ר"ש אומר .
ש"ך תחתיו ; כתיב
לתחתיו .
נשלמה בבא מציעא .

וכו' . עיין [פירוש הר"ב] ספ"ג דשביעית] : רבן שמעון צ"ג
אומר אף מתקן וכו' . כתב הר"ב ואינו הייב בגוקין . עיין מ"ט
במשנה ג' פ"ג דצ"ק . וכתב הר"ב דל"ן הלכה כרשב"ג . עיין
מ"ט במשנה ב' פ"ב דצ"ב : ר' של חסון . כתב הר"ב שעל
אורו היא מונחת . וכן פירש"י .
ועממא דעד כאן לא פליגי אלא בנשפ .
אבל בעיקרו כולי עלמא לא פליגי
דעליון הוי כדאיתא בגמרא . ומ"מ
נראה לי שהלשון לריד להיות . הוא
מונח : [רבי שמעון אומר וכו' .
כתב הר"ב הלכה כרבי שמעון .
גמרא] : סליקא לה בבא מציעא

שהזיק . רבן שמעון בן גמליאל אומר אף
מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום ;
ר' שתי גנות זו על גב זו] והירק בינתיים ;
רבי מאיר אומר של עליון ; רבי יהודה
אומר של תחתון ; אמר רבי מאיר אם
ירצה העליון ליקח את עפרו אין כאן ירק .
אמר רבי יהודה אם ירצה התחתון למלאות

מתקן . מזמן ברה"ל כל שלשים יום . ואינו חייב בגוקין . ואין
הלכה כרשב"ג : ר' שתי גנות . של שני אדם . סמוכות זו
לא . האחת קרקעיתה גבוהה . והלכה
בנתים . בזקופת הגבוהה . שז גבוה
עפרו הוא . ומשלו הוא יונק : של
תחתון . שעל אורו היא מונחת :
מאחר ששניהם יכולים למחות .
שלא יבא ירק זה כאן עליון ליטול עפרו
וסתתן למלאות גינתו : רואין מהיבן
ירק זה חי . ממקום שהוא יונק וגדל .
ולו ינאן : כל שעליון יכול לפשוט
ידו וליטול הרי אלו שלו . כדקאמר
רבי מאיר הו"ל ומעפרו הוא חי :
והשאר של תחתון . דעליון גופיה
אפקורי מפקיר ליה לגבי דחסון .
שנכח הוא לו ליטול רשות ליכנס לתוך
של תבירו וללוקמו . והלכה כרבי
שמעון : נשלמה בבא מציעא

את גנתו אין כאן ירק . אמר רבי מאיר מאחר ששניהן יכולין למחות זה
על זה . רואין מהיבן ירק זה חי ; אמר רבי שמעון כל שהעליון יכול
לפשוט את ידו וליטול מה' הרי הוא שלו והשאר של תחתון ;

נשלמה בבא מציעא

נשלמה בבא מציעא

נשלמה בבא מציעא

תפארת ישראל יבין

יבין

יבין

יבין

יבין

נשלמה בבא מציעא .

נשלמה בבא מציעא .

נשלמה בבא מציעא .

נשלמה בבא מציעא .

פ"א א השותפין שרצו
לעשות מחיצה . כי
פ"א פ"א פ"א פ"א פ"א
פ"א פ"א פ"א פ"א פ"א
פ"א פ"א פ"א פ"א פ"א

בבא בתרא . ענינה לדבר מחלוקת הקרקעות . והדינין בענין הדירות המשותפות והשכונות . ובטול
מקח וממכר . במום הנמצא . ולדבר בענין הממכרים . והקנינים . והיאך ראוי לדון אותם .
והערבות והירושות . וסידר החלק הזה באחרונה כשביל שכולה קבלה . ודברי סברות . ולא התכבד
מן התורה . חרמב"ם . והתוס' כתבו מעם סודר בבא בתרא אחר בבא מציעא דקאי אהך פרקא דלעיל .
דאיירי נמי בדיני שותפין . הבית והעליה של שנים וכו' :

פרק א א השותפין

פרק א א השותפין

פרק א א השותפין

פרק א א השותפין

פרק א א השותפין

פרק א א השותפין

תפארת ישראל יבין

יבין

יבין

יבין

יבין

פ"א א בחצר , ויש לכל א' בית פחות לחצר : ב) שאין בה דין
חלק , כמבואר לקמן [במ"ו] , להכי קמי "שרלו" . ונ"ל

פ"א א בחצר , ויש לכל א' בית פחות לחצר : ב) שאין בה דין
חלק , כמבואר לקמן [במ"ו] , להכי קמי "שרלו" . ונ"ל

פ"א א בחצר , ויש לכל א' בית פחות לחצר : ב) שאין בה דין
חלק , כמבואר לקמן [במ"ו] , להכי קמי "שרלו" . ונ"ל

פ"א א בחצר , ויש לכל א' בית פחות לחצר : ב) שאין בה דין
חלק , כמבואר לקמן [במ"ו] , להכי קמי "שרלו" . ונ"ל